

ERDÉLYI FIATALOK

ROMÁNIAI · MAGYAR · FŐISKOLÁS · LAP
· SZERKESZTI · LÁSZLÓ · DEZSŐ ·

III. évf.

1932. június

5. szám.

ALAPÍTÓK: Balázs Ferenc, Bányai (Baumgarten) László, Bíró Sándor, Debreczeni László, Demeter János, Dsida Jenő, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, László Dezső, László József, Mikó Imre, dr. Péterffy Jenő.

Szerkesztőségi titkár: László Ferenc.

Technikai szerkesztő: Fogarasi Géza.

Munkatársak: Antal Gusztáv, Dr. Amirás Aladár, Babos Sándor, Bacsoni Flóra, Bakk Péter, Balázs János, Balogh Lujza, Bede Emil, Béltéki László, Bokor Béla, Borbáth Dániel, Csákány Béla Cseke Péter, Csiky Andor, Csögör Lajos, dr. Demeter Jenő, Egyed Béla, Ébert Hajnalka, Fazekas Sándor, ifj. Fekete Domokos, Ferenczy Géza, ifj. Ferencz József, Gagy László, Dr. Gurka Vilmos, Gyergyai Judit, Gyarmathy Árpád, György J. Géza, Huszár Kálmán, Héjja Kálmán, Jánky Sándor, Kabay Gábor, Kekel Béla, Kész Antal, Kiss Árpád, Koncz István, Kovács György, Kovács Jenő, Kovács Lajos, dr. Kovács József, Köpeczy Jenő, ifj. Kristóf György, Kristóf Odön, Laczkó László, Lászlóffy Árpád, Lászlóffy Ernő, Makkai László, Méliusz N. József, Miklós György, S. Nagy Béla, Nagy Lajos, Nagy Rózsa, Nagy Zoltán, Nagyfalusi Mihály, Opra Benedek, Orbán Endre, Papp Ferenc, dr. Parádi Kálmán, Pálffy Károly, Pogány Albert, Rázmán Mór, Rohonyi Vilmos, Sükösd Pál, Szabó István, Szász Árpád, Szentiványi Elek, Szentkirályi István, Dr. Szilágyi Olivér, Takács Albert, Tonk Emil, Tóth Zoltán, Vargha Lajos, Varró Dezső, Váró György, Vita Zsigmond, Vitályos Iván, Ziegler Emil, ifj. Zsombory László.

Falu bizottságunk: Demeter Béla, Cseke Péter, Haáz Ferenc, Miklós György és Váro György (November 1-i hatáskörrel). Debreczi Sándor, Baczó Gábor, Gy. Pap Zsigmond, Miklós András, ifj. Szabó Géza, Szigethi Béla.

TARTALOM:

<i>Jancsó Béla: Minden fiatal teljesítse kötelességét!</i>	65
<i>Balázs Ferenc: Kis társadalmak önellátása</i>	67
<i>Debreczeni L.: A finn falumunka kezdetei</i>	73
<i>Románia ifjusága a falu felé fordul (a román, szász, ukrán ifjuság és az Erdélyi Fiatalok falumunkája)</i>	77
<i>Erdélyi Fiataink póstája, Egyesületi élet, Erdélyi Fiatalok hírei</i>	92

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Kogălniceanu (Farkas-u) 7. Székely Társaság helyisége. Kéziratok és a lap adminisztrációját érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

Bukaresti tudósító: Dóczy Zoltán; munkatársak: Andrassy Zoltán, Blénessy Irénke, Kiss Dezső. Cím: București, II. Str. Sft. Voivozi 50.

Lapunk kolozsvári megbizottai: Báthory-Apor szeminárium; Venczel József. Ref. Kollégium; Váro György. Ref. Theológia; Sipos Kálmán. Unit. Kollégium; Márk Ferenc, Ref. Szeretetház; Kórhé Rózsika. Marianum; Kóri Manta. Unit. leányotthon; Bedő Júlia.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Belföldön főiskolai hallgatóknak félévre 45 Lei, egész évre 80 Lei, másoknak félévre 80, egész évre 150 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak félévre 2,5, egész évre 4,5 P, másoknak félévre 3,5, egész évre 7 P. Csehszlovákiában: félévre 25, egész évre 50 csehszlovák korona. Jugoszláviában: félévre 40, egész évre 80 dinár. Más országokban: félévre 5, egész évre 10 svájci frank. Előfizetési díjak a kiadóhivatalba küldendők. Egyesszám ára belföldön: főiskolai hallgatóknak 10, másoknak 20 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak 50, másoknak 70 fillér. Csehszlovákiában 5 csehszlovák korona, Jugoszláviában 8 dinár, más országokban 1 svájci frank.

Magyarországi főbizományos: „Studium“ könyvesbolt, Budapest, Múzeum-körut Magyarországi előfizetési díjat általa is beküldhetők. Csekszámla: 4041.

Nyomta a „Graphic Record“ sokszorosító ipari szövetkezet Cluj, Str. Univ. 8.

Sajtóhiba

Lapunk jelen számában a falubizottság tagjai cím alá véletlenségből 6 munkatársunk neve is bekerült. (Debreczy S., Baczó G., Gy. Papp Zs., Miklós A., ifj. Szabó Géza, Szigethi Béla.) Szerk.

Minden fiatal teljesítse kötelességét!

Irta: Jancsó Béla

Bizonytalanság és nyugtalanság üli meg az egész életet. Bizonytalanság és nyugtalanság üli meg a lelkeket. A válság elterjeszkedett az élet minden területén. A válság beborította az emberiség lelkét. Egyetlen dermedtség agóniája terjed át mindenben: érdekes-e ma bármit is cselekedni?

És dermedten és tehetetlenül ülnek az emberek és fásultan várják, bármi lesz. És dermedten és tehetetlenül, akik gondolkoznak, azok is megállnak cselekvésükben, mert a világválságnak szerintük csak világmegoldása lehet, mely felülről és kívülről mindent úgy is elintéz. Úgy is elintéz, vagy úgy se intéz el, ebben a két körforgó örvényben vonaglik és jajgat és fásul és áll helyben az emberiség.

De mi le akarjuk tépni a fásult, a dermedt, a beteg beletörődés és közöny halotti leplét szemeidről erdélyi fiatal magyar testvérünk, hogy láss!

Hogy meglássad :

Nincs és nem lehet olyan világmegoldás, amely a jóratörekvő, jövőt, emberibb életet akaró emberi akarat közreműködése nélkül, *magától* megoldani tudná az emberiség bajait,

és nincs olyan elképzelés, koncepció vagy világterv, amely az egyes gazdaságilag meghatározott helyek és az egyes fajilag, kulturailag és gazdaságilag meghatározott embercsoportok körülményeinek, állapotának, fejlettségének, belső törvényszerűségének figyelembe vétele *nélkül* állandó megoldásra tudna jutni.

Szeretnénk felnyitni szemeiteket, hogy lássatok : annyi törődés és küzdelem után az erdélyi magyarság ma nagyobb nyomorúságban van, szervezetlenebb, öntudatlanabb, mint eddig bármikor. Nem kérdezzük, ki mutat ma utat az erdélyi magyarságnak a világkáoszban? Utat, amelyen magát megtartván, Erdélyt, az országot és az emberiséget a haladás irányába segítheti? Nem kérdezzük: van-e olyan belső program, elgondolás, amely *minden* erdélyi magyart beállítson a világtejlődés irányába indított erdélyi magyar törekvés munkásainak?

Lefojtott keserűséggel, de a tényekkel való szembenézés kötelességének tudatával csak ennyit kérdezzünk : *Ismerjük-e az erdélyi magyarság helyzetét?* Tudjuk-e hányan vagyunk falun és városban magyarok, hányan van még szűkös betevő falatja, hányra mered

sötéten a holnap és hányan tántorognak már ma az éhségtől? Ismerjük az erdélyi magyarság gazdasági helyzetét számszerűen? De ismerjük kulturális helyzetünket egész terjedelmében? Az egyes egyházak tudhatják a maguk körébe eső részleteket, minden egyházét ki ismeri és ki ismeri az azontul levőt, a zsugorodó magyar intézmények omló partjaiból mind jobban-jobban kiesőket, akiket az öntudatlanság szomorú homokfelhőiként kavarsodor ide és oda a szél?

Lehet-e bármely szándék és bármely akarat ezek ismerete nélkül? És mi lesz velünk és mi lesz velük, mi lesz az erdélyi magyarsággal, ha semmi szándék, terv és akarat elindulni sem tud, mert nincsenek hősies és áldozatos lelkek, akik az erdélyi magyarság helyzetének felmérését vállalják?

Az erdélyi magyarság: az erdélyi magyar falu. Amink van: ő általa van. Amink lehet: csak őtőle jöhet.

A falu pedig vár. Tikkadtan, feszülten és kétségbeesetten. Segítséget, enyhülést, utat, életet. Segítséget, életlehetőséget ki adhat, utat addig nyugodt lelkiismerettel ki mutathat, amíg helyzetét egész terjedelmében és mélységében meg nem ismeri.

Mit vihetünk a falunak mi szervezetlenül, alig valami tudással, sok-sok lángoló jóakarattal? Ideje, hogy eddigi falumunkánkkal, az erdélyi magyar ifjuság falutörekvéseivel önkritikailag szembenézzünk. Az történt, hogy az alap gondolatokat jobbra mindenki elfogadta, az igazságokat fejbőlintással jóváhagyta — de falumunkához tettel, munkával hozzá kevesen fogtak. Az elmúlt nyáron körünkben 26-an foglalkoztak falu-munkával többé-kevésbé rendszeresen és Kolozsvárt 1200 magyar főiskolai hallgató van!!! Lehetetlenység az a látszat, hogy csak 26-an érezzenek felelősséget fajtánk és saját maguk jövője iránt!? A munkára hívunk fel mindenkit, aki megérzi az Idő szavát. *A minimális munkára, amelynek részleteit jelen számunk körvonalazza, de amelynek tömegesnek kell lennie, hogy eredményes lehessen.*

Az Idő néha ólomlábakon cammog. Ugy tetszik, mintha nem is mulna. Ma már gyorsvonal száguldó sebességével rohan és megérhetjük még szédítőbb iramát is. Mi pedig, erdélyi magyarság, erdélyi magyar ifjuság, már eddig annyiszor, oly sokszor lekéstünk. 1928-ig hány öntudatlan évet aludt át az erdélyi magyar ifjuság s mennyi mindent tehetett volna az alatt. De az elfutott idő soha vissza nem tér.

1928 óta öntudatára, kötelességére ráébredve, mennyi mindent kísérelt meg és mindez milyen kevés volt ahhoz, amennyit tenni szükség lett volna! Mennyi erő, tiszta szándék veszett el, mennyi alkalom szaladt el az öntudatlansággal, rosszhiszeműséggel és közönnyel vívott belső tusában. Pedig az Idő, az elfutott Idő soha vissza nem tér.

A feladatok, az erdélyi magyarság feladatai gigászi arányokban a fejünk felé nőnek és mi még nem vagyunk felkészülve elvállalásukra!

De az élet legnehezebb helyzete sem ment fel a kötelességtel-

jesítés parancsa alól. És a legkétségbeejtőbb körülmények között is dolgozni kell!

Uj nagy alkalom ez a nyár, hogy az erdélyi magyar falu arcába nézve, Erdély és a világ válságának tényeit kiolvassuk belőle. Talán a pusztulás vár a falura és reánk, ha ezt az alkalmat is elszalasztjuk. Mert az elfutott Idő nem tér vissza soha.

Aki az életet vállalja, annak vállalnia kell az élet minden kötelességét. Aki nem vállalja, azon átlép, azt legázolja az élet.

Az erdélyi magyar ifjúságnak e nyáron két kötelessége van: vigye el a falunak az uj erdélyi magyar intelligencia szolidaritásának üzenetét, hogy mi csak együtt élhetünk, de egymás nélkül elpusztulunk. Ez üzenetnek adjon súlyt azzal, hogy ismerje meg és mérje fel a falut és hozza el az erdélyi magyar falu állapotrajzát magával, hogy annak alapján utat kereshessünk és a falu-segítés módjait megtalálhassuk.

Az erdélyi magyarság joggal várhatja el mindenkitől, elsősorban minden erdélyi fiataaltól, hogy teljesítse kötelességét!

Kis társadalmak önellátása

Irta: Balázs Ferenc

I.

Ha a benzinmotor nem ad szikrát, a karok és kerekek állanak s csak akkor lendülnek rövid időre működésbe, ha valami külső erő megmozdítja őket. Ilyen szikra nélküli gép mai napság az öntudatos munkásság kivételével a művelt emberiség minden osztálya. A szikra, a tüzellel égő hit elveszett. Eleddig a vezető osztályok hittel hitték, hogy Istentől elrendelt végzetük a paraszt munkájából megélve az ország gondját viselni, a rendet fenntartani, a művelődést, a magukét legalább is, előre vinni. Az állati sorban élő parasztság ugyancsak az isteni rendeltetésbe vetett hittel viselte sorsát, vállalta az ígát, remélte, a tulvilágon, a jutalmat. Most az Istent kívülhagyja mindegyik csoport a számításain. Az „urak“ azzal törődnek, hogy „fehér galléros munkával“ (ahogy az amerikai nevezi) beleékeljék magukat valahova a termelő munka testébe, egy kis rendezéssel, egy kis tanácsadással, egy kis közvetítéssel, egy kis törvényesített utonállással. Ezért némelyikük már mentegetőzik, mások még hasznosságukra hivatkoznak, de az a mély trombita, hogy a parasztság az uralmi terhet „isten rendelésből“ viselje, már hiányzik a zenekarból. A föld népe pedig jórészt feladta a tulvilágba s az ott mérendő igazságba vetett hitét s magát ez uj megvilágításban megalázottnak, kizsákmányolttnak, befolyásolhatatlan társadalmi erők, bank, piac, csendőrszurov ide-oda rángatottjának látja s e helyzetéből minden áron szabadulni akar. *De hogy ezen túl mit akar, azt maga sem tudja.*

Ennek következtében az emberiség megváltására e zmei alapon tömegmozgalmat sem a parasztság, sem pedig a művelt osztályok

kitermelni nem tudnak. Hiányzik a fanatizmus, a célbavetett bátor hit, az a végzetes és végtelenségig menő eltökéltség, hogy valamit, tűzön-vízen keresztül, megvalósítsanak.

Kis terveket és orvosságokat ki-kisóhajtonakk, Ártatlan és jó-hiszemű ábránddal el-elmagyarazzák, hogy a népképviselőt, az általános, egyenlő, titkos választói jog, a hadügyi kiadások csökkentése, a kisebbségi autonómia megszerzése, a kamatláb leszállítása, az adók leengedése, az adósságok eltörlése, a nagy vagyonok dézsmája, a szövetkezeti mozgalom, a magasabb kongrua s még számtalan más toldozás-foldozás, bizonyára jótékony hatású lenne, sőt talán talpra is állítaná a beteg világot, de ezt tulságos meggyőződéssel senki nem hiszi, ez senkit lángoló lelkesedéssel el nem tölt, ezt a szellő elfujja, ez magától kialszik.

A munkásság bezzeg tűzben ég, fanatikus hittel dolgozik az új társadalmi és gazdasági rend megalakításán s ha tenni nem is tud semmit, mert erejét külső akadályok lefojtják, ott lefojtva még félelmeesebbé dagad, magától nő, s így munkatervük is nem akadémikus elgondolás, de tényező, hatalom, *mozgalom*.

Mi adja ezt a fanatikus hitet a munkásságnak s miért nem tud ilyen hittel égni a parasztság, vagy a polgári osztály?

A falusi tömeg is fölfedezi ugyanazokat a hibákat és bűnöket, amelyeket a munkásság. Ő is elítéli — sokszor már nevével nevezve a gyermeket — az igazi s még inkább a bankkapitalizmust, a kartellek, monopoliумok rablásait s mindezek mellett azt a zavaros szervezetlenséget, amely a piacok árhullámzásaiban, a túltermelésben, a munkanélküliségben mutatkozik a legnyersebben. De itt aztán megáll a tudománya. A munkásság rátapintott egy megoldásra, amelyben fanatikus hittel tud hinni, a parasztság pedig ezt a megoldást, a kollektív termelést, vagy nem ismeri, vagy nem akarja, vagy hinni nem tud benne. Egyáltalán semmi olyan megváltó gondolat kitermelve nincs, amelyikre a falvak tömege megmozduljon: mi ezt akarjuk, mert ebben hinni tudunk s valóban hinni tudjanak benne.

Világos pedig, hogy amelyik nap egy ilyen hit urrá lesz a föld népén, a változás megtörténik, mert a városi munkássággal ellentétben, a föld népe: a nép, a tömeg, a többség, amely az akaratát, ha az egységes s fanatikus hittel van folygujtvá, a legnagyobb könnyűséggel megvalósítani tudja.

II.

De nem valószínű, hogy az államszocializmus bármely formája valaha is tömegeket megmozgató erő legyen a föld népében. Akkor a falusi ember tulságosan közélről ismeri az állam végrehejtő szerveit. A munkásság még elhiteti magával, hogy a bürokrácia más lesz: tiszta, becsületes, hatékony, mert ők úgy gondolják, hogy azt maguk fogják csinálni, minden állásba dolgozó munkás kerül, de a falusi ember arra sohasem gondol, hogy a János gazdák közül kerüljön ki a főispán, sőt a jegyző is. Ő úgy itéli, hogy hivatalviseléshez olyan képesítések szükségesek, amilyenekkel ő nem rendelkezik, nem is tart igényt arra, hogy a kormányzást átvegye. Ha pedig a végrehajtó hatalom mindig az „uraké“ lesz, még ha kérges

tenyerük is azok az „urak“, neki semmi oka nincs, hogy az urakban megbizzék. Tőle a munkásság még idegenebb, mint a középosztály, mert snobizmusa őt a középosztály vak követőjévé, utánzójává tette, míg a munkásság részéről csak nyers lenézésben van része. A mostani „urak“ legalább szembenyájaskodják, lekezelnek vele, de a munkásság még a földjét is el akarja venni tőle. Dehogy is bizik abban az államszocializmusban, amelyben a földjével, terményeivel többé nem ő rendelkezhetik. Ő eddig az állami közegek részéről egyebet nem tapasztalt, minthogy azok legelőször is arra törekednek, hogy maguknak busás mellékhasznokat zsebeljenek, másodsor pedig, tekintve azt, hogy állásukba kerülne, ha elég kíméletlenek nem lennének, hogy az államnak a legnagyobb jövedelmet biztosítsák. A föld keveset jövedelmez, de az adót a világért le nem szállítanak. A fizetésektelen hátrálékos feje alól még a párnát is kihúzzák. A bankuzsorát, a nagyipari kartellek árdiktálását türik. Hát ebben az államban, az „urakban“ bizzon ő meg, engedje át a földjét köztulajdonnak s várja, hogy majd az ő részét igazságosan mérjék ki?

A földműves a földjéhez a leggyökeresebben nem haszonszerzési vágyból ragaszkodik. Neki a magántulajdon nem a kapitalizmus profitját jelenti, hanem élete biztonságát. A kutya is elhordja és rakásba gyűjti a csontot, nem azért, hogy üzletet csináljon vele, hanem hogy bizonyos legyen a megélhetése felől. A földműves is azért ragaszkodik az ő tulajdon földjéhez, mert a köztulajdonból, az állami raktárakból ő vagy részesül, vagy nem — így gondolkozik — de a saját termését a legrosszabb esetben elrejtí s mégis csak lesz miben bizakodnia.

Az összes eddigi kommunista diataturák csak ezt a megállapítást hangsúlyozzák ki. A parasztot mindig kényszeríteni kell, hogy az államban bizzon s az eredmény, még Oroszországban is, majdnem semmi.

Sikert Oroszországban is nem az állami farmokkal értek el, hanem kisebb, falunként tagozódó kollektív gazdaságokkal, amelyeket nem állami hivatalnokok kezelnek, (legfeljebb *segítenek*), hanem a csoport maga. S ez óriási különbség.

III.

S itt mindjárt valami tényleges eredményhez jutnak. A kapitalizmus szabadgazdálkodása a maga korszaka alatt két dolgot hozott létre a faluban: A nagygazdák viszonylagosan tudományosabb mezőgazdaságát és a kisgazdák fogyasztási, hitel, valamint szórva-nyosan termelő szövetkezeti mozgalmát. S az orosz kommunizmus sem tudott a faluban mást elérni, mint a viszonylagosan tudományosabb mezőgazdaságot és a szövetkezeti mozgalmat, azzal a lényeges különbséggel, hogy ott a szövetkezés főiránya már nem a független gazda segítése, hanem a magukat határozotabban termelő egységbe csoporsító gazdák együttes fölkarolása. Ez a különbség lényeges; mégis valami közös vonás a falufejlődésének irányelveiben úgy a kapitalizmus, mint a kommunizmus alatt fölfedezhető.

1. *A falu irtózik a nagyban dolgozó állami gazdálkodástól, legyen az állam bármely törekvésű és meghatározottságú.*

2. *Szívesen rá áll azonban kisebb csoportosulásokra, de csak olyan módon, hogy abban valami képpen a maga egyéni azonossága és biztonságérzele el ne vesszen.*

3. *Bár a föld magántulajdoni helyzete gyökeresnek tűnik föl, a földművesnek végeredményben mégis csak az a fontos, hogy egyéni megélhetését biztosítva lássa s ezért a kisebb csoportok fejlődése a kollektív gazdálkodás felé befolyásolható.*

Ezeknek az elveknek alapján próbálkozom a falumban s rendre az egy föld és néprajzi egységet alkotó vidékemen az emberi társadalmi élet kérdését a gyakorlatban megoldani. A kísérletezésem alapelvei a fentebb leszögezett három megállapításban találhatók.

Igy legelőször is le kellett tennem arról a gondolatról, hogy a társadalmi és gazdasági élet új alapokra való fektetését olyan módon próbáljam elérni, hogy annak hatását — törvényhozásilag — mindjárt az egész országra kiterjesszük. El kell vetnünk a politikai célt teljes mértékben.

Különben is sok minden bizonyít amellet, hogy az emberiség még éretlen arra, hogy nagyszabású társadalmi elrendezéseket hiba nélkül föntartson. A szocializmus vezető férfiai egy világ-állam megalakításán fáradoznak, de az emberiség még egy kicsi országot sem sud helyesen kormányozni.

Az én elgondolásom szerint kisebb, földrajzilag és néprajzilag önállóan összefüggő területeken kell megpróbálkozni a gazdasági kérdés megoldásával.

IV.

Adva van egy többé-kevésbé zárt társadalom. Ez az államszocializmus szerint az egész ország, sőt az egész emberiség; szerintem pedig egy nyolc-tízezer lelket számláló vidék. Ez a zárt társadalom most számba veszi: ennyien vagyunk, ennyi a szükségletünk, ennyi munkaerőt teszünk ki, ennyit tudunk termelni a szükségletünk fedezésére, ezt most megfelelő arányban magunk között szét osztjuk.

A ilyen kollektív elrendezés sem ismeri a piacra való termelést, sem a túltermelést, sem az egyén gazdasági előretörését, hanem csak ezt az elvet: közös szükségleteinket fedezzük közös munkaerővel közösen.

Amikor tehát a hét falut kitevő vidékemet kollektív alapon kívánom megszervezni, akkor a legfontosabb feladat, hogy a vidéket amennyire lehet (mert teljes mértékben még Szovjet Oroszországban sem lehetett!) a világ piactól függetlenítem s odahassak, hogy közös szükségleteit közösen állítja elő.

Három csoportját lehet megkülönböztetni egy vidéki szükségleteinek (1) *Mezőgazdasági* (élelmezés) (2.) *ipari* (ruházat stb.) (3.) *fizikai* valamint szellemi *szakmunkásokra* vonatkozó (orvos, mérnök-szakmunkás stb.)

Ami most már az első, vagyis a mezőgazdasági szükségletre vonatkozik, abban a tekintetben a vidékemen a társadalmi önállóság megvan, amennyiben kevés kivétellel minden család a maga erejéből elő tudja ma is állítani a megélhetéshez szükséges élelmet.

Itt tehát főképp arra van szükség, hogy az önállóan magukat fenn-tartó családokat a szövetkezés segítségével még képesebbé tegyük a szükséges élelem előteremtésére. A községek vegyenek közösen gazdasági gépeket és alkalmazzanak gazdasági szakértőket.

Az ipari ellátást szövetkezeti műhelyek beállításával kell biztosítani. Ezek a műhelyek eladásra egyáltalán nem termelnek, csak a tagok között való szétosztásra. A termelt mennyiség egyenlő lenne a vidék szükségleteivel.

Ezáltal a vidék minden családja a saját maga által termelt nyersanyagot az általa szövetkezetiileg fenntartott műhelyekben feldolgoztathatja. Vásárolnia csak olyan cikkeket kell, amelyeket a vidék nem termelhet. Pénzt onnan szerezne, ahonnan eddig: mezőgazdasági termékek eladásából, amelyekre a városoknak még mindig szükségük lesz.

Ezek azok az elvek, amelynek alapján a munkát nem egészen két esztendővel ezelőtt megkezdtem.

V.

Az első két év még csak iskolája volt annak az elvnek, hogy a gazdák együtt, összefogva, tehát „szövetkezve“ nagyobb sikereket remélhetnek. A községben meglévő régi Gazdakört életre ébresztettem. Annak már volt egy-két gazdasági gépe, ehhez az első esztendőben vettünk egy cséplőgép garnitúrát, egy buza vetőgépet és egy permetezőt. A cséplőgép vásárlás — gazdaköri alapon — olyan hatást ért el hogy a környékben mint egy hét faluban állottak össze a gazdák és vettek közösen cséplőgépet.

Hogy a szövetkezeti mozgalom még mesterséges lélekzésre szorúl mondhatni az egész világon, annak csak az lehet az oka hogy az úgynevezett szövetkezeti mozgalom sem más a jelenben, mint kis emberek hasznot hajhászó kapitalizmusa.

A gazdaköri alapon megvásárolt cséplőgép már nem haszonra való szövetkezést jelentett. A cél az volt, hogy a *maguk* gabonáját elcsépeljék s annak elvégzése után a gépet mindenütt pihenni tették.

Alapítottam még egy tejszövetkezetet és egy állatbiztosító társaságot is.

VI.

Most a legelső feladatomban az, hogy a falumban össze hozzam azokat az embereket, akik értelmesebbek és ami a legfőbb: ambiciózusabbak a többiekénél. Múlt év őszen estí tanfolyamokat kezdettem meg az egyház fennhatósága alatt, amelyet *Népfőiskolának* nevezünk. Tudomásom szerint ez az első magyar nyelvű Népfőiskola Erdélyben.

Mintegy huszan járnak el az előadásokra. Hetenként négy este tanulnak történelmet, irodalmat, számolást — mérést és — Esperántót. A nehezebb és több odaadást kívánó tárgyakra (természet-tudományok, társadalomtan) csak a jövő télen kerítünk sort. A látogatók életkora a 14—40 között van, de legbizgóbbak a 14 és a 28—40 évesek. A tizennégy évesekkel még ezenkívül kétszer foglalkozom, hogy bennük bizonyos világnézetet kifejlesszek.

A Népfőiskolába rendszeren ellátogatók lesznek azok, akiknek

segítségével a vidékem kollektív jellegű társadalmi mozgalmát megindítani próbálom.

Hasonló csoportok megalakítására törekszem a vidék többi hét (7) falujában is. A további lépéseket pedig a következőkben látom. Tervünk gazdasági szakértő szerződötetése, aki hét falu gazdasági tanácsadását látja el.

A fizetése az első évben még csak szerény lehet. Lakást és kosztot fog kapni. Pénz fizetést a minden faluban alakítandó bizottságok (falvanként és havonként 3–500 leu) vagy gyűjtés, vagy előadások rendezése útján biztosítják.

Ha a gazdák a gazdasági tanácsadó munkásságának jelentőségét érzik, a próbaév leteltével a megfelelő szakértőt állandóan alkalmazzák nagyobb fizetéssel s a szükséges összeget most már gazdaköri tagsági díjak kirovása útján teremtik elő. Ugyancsak gondoskodnak bizonyos kísérletezési, mag és talaj vizsgáló labororium beállításáról. Tegyük föl, hogy ez már a fizetéssel együtt havi 75 0 leut jelent. Ez elosztva a vidék hét falujának 1500 családjá között, családonként és havonként 5 leut tesz ki.

Adjunk hozzá még további öt leut és orvosunk is van, aki nemcsak a betegekre ügyel, de mint egészségügyi tanácsadó a helyi táplálkozás, ruházkodás és lakás módjaira is megtanít. Még öt leu egy mérnököt is megszerez.

Az évi 240 leu nem több, mint amennyit több évi átlagban egy család orvosra, fuvardíjra úgyis kiad.

A vidék szövetkezeti alapon fölállít egy fonó műhelyt. A fonást gépi erőnek kell végeznie, hogy az asszonyokat a fonás robotjától megkíméljük.

Fölállítunk ugyancsak szövetkezeti alapon egy *timár* műhelyt, egy több ezer családos *méhgazdaságot*. Megvásároljuk az Aranyos folyóra épített s jelenleg tétlen *villamosság-fejlesztő telepet* s a falvakba a villamosságot bevezetjük.

A szövetkezeti alapot pedig úgy kell érteni, hogy a szövetkezeti műhelyek csak annyit termelnek, amennyire a tagoknak szükségük van.

Ez a rendszer lényegében ugyanaz, amit a szocializmus kíván megvalósítani, azzal a különbséggel, hogy én ezt vidékenként megvalósíthatónak vélem a jelenlegi törvényes rendszer keretén belül.

A magántulajdon eltörlése nem lényeges most — hiszem a gyakorlatban a magántulajdont Oroszországban is vissza kellett, hogy állítsák. Az sem lényeges, hogy ez a rendszer nem kollektivizálja a társadalom egészét — hiszen ezt Oroszországban diktatúrával sem tudták megtenni. Ott sem állít elő az állami gyár-rendszer mindent; ott is van mit vásárolni még a nyílt piacon.

Ha egy vidék megvalósítja ezt a kollektív önellátást, magát sok tekintetben függetleníti a piac és a megzavarodott kapitalizmus hullámszáraitól. Szerveket létesített, amelyek a vidék előhaladását ter szerően biztosítják. A fölöslegessé vált önálló ipari munkások vissza kell hogy települjenek a földre. Viszonyaink között a falu s a föld megbírja ezt a szaporulatot.

Ha több vidék megalkotta már a maga kollektív önellátását,

több vidék együtt, vas, bőr, cement, papír, üveg stb. gyarakattartat üzemben hasonló alapelvek alapján.

Ez kollektívizmus, amelyet nem felülről lefelé akarnak reánkényszeríteni, hanem amelyet alulról-fölfelé magunk építünk ki.

Mészáros.

Mozzanatok a falumunka történetéből.

A finn falumunka kezdetei

A finnekről mi nem sokat tudunk. Hogy ma mit tanítanak róluk az iskolákban, nem tudhatom, de mi csak annyit tanultunk, hogy országuk az ezer tő hazája és fővárosukat Helsingforsnak hívják. Pedig ez a nép, különösen tőlünk, rokon néptől sokkal, de sokkal több figyelmet érdemelne. Ma, amikor a négy világtáj visszahangzik a falumunka szólamaiktól és komolyabb megnyilvánulásaitól, alig hinnék el, ha való tények nem igazolnák, hogy ez a kis nép, amelyről homályos tudásunkon keresztül valami félnomád, műveletlen tömeget sejtünk, a falu munkában is immár száz évesnél régibb multra tekinthet vissza.

A finn falumunka kezdete és története olyan, mint egy csodálatos mese; mint egy ideális, de valószínűtlenül fantasztikus regény. Pedig: véres, nagy és nehéz valóságok hozták életre és növelték naggyá; egy nép életének építő erejévé.

E helyen e munka elindulásáról, annak okairól és a hőskoráról óhajtok néhány dolgot elmondani, hogy legyen lelki tanulságul mindnyájunknak, kik még gyerekcipőit tapossuk a falumunkának. Mondandóimat Koronghi Lippich Eleknek „A finnek”¹ című művészeti tanulmányából veszem, amelynél szebben és meggyőzőbben aligha írtak még e kérdésről.²

*

A történetírás derengő hajnalában a finn, magyar s más egyrokonságú népeket egy helyen sejtjük még és ahogy növekedik a világosság, úgy látjuk a népek végeszakadatlan mozgolódásai közepe az egységes néptömb szétszakadását és szétsodródását. A finnek már a VII. sz.-ban kerültek a mai hazájukba, de a keresztyéniséget csak a XII. sz.-ban tudja rájuk erőszakolni Szent Erik svéd király. Azonban, ezzel azután elvesztették szabadságukat és egy 700 esztendeig tartó svéd uralom alá kerültek. Ez az uralom nem volt ugyan elnyomás, de alatta nem fejlődhetett a sajátos finn karakter sem. A finnek műveltsége svéd lett és svéd lett a kultúrnyelvük is.

¹ K. L. E. magyar kultuszminiszteri államtitkár volt, tanulmánya a Magyar Iparművészet c. művészeti folyóirat 1907-es évfolyamában jelent meg.

² A finn falumunka jelenkori állásáról elvágottságunk miatt tájékozatlan vagyok, de hallomásom szerint magyar nyelven könyv is jelent meg erről.

Amikor Napoleon Finnországot a svédektől elvette és az oroszoknak adta, egyszerre óriási változás állott be a finnek életében, ami a svéd műveltségű finneknek ugyancsak óriási problémát is jelentett, mert legelső sorban műveltségük pusztulását érezték meg az egészen más strukturájú orosz lélek beható fellépésében. A finnek nagy lelki válságba kerültek: választani kellett a svéd és orosz között. Az egyik szenvedések sorozatát jelentette, a másik műveltségük és etnikai jellegük pusztulását. És akkor e válaszuton rájönnek, hogy ők tulajdonképpen — finnek. *Arvidsson* ki is mondja a súlyos szentenciát: „Svédek nem vagyunk, oroszok lenni nem akarunk, tehát finneknek kell lennünk.“

Hanem ezt így elmondani sokkalta könnyebb volt, mint megvalósítani. Művelt finn nyelv, *finn* kultúra, *finn* élet, amely őket — nem mint svédeket — megvédje, nem volt. Ellenben 700 esztendő svéd hagyománya súlyos teherként nehezedett, amittől megválni is nehéz volt, mert amíg létezett védett is, de most más biztos alap nem mutatkozott. De volt a finneknek egyébük, amivel lehetett kezdeni valamit; volt: *akaratuk*. Ők akartak finnek lenni, mert sem svéddé sem oroszá válni nem akartak, de akarták *élni*.

Nincs finn nyelv és irodalom? Ott van a finn paraszt: az finnül beszél és sok ősi éneket tud még. Nincs finn művészet? Ott van a nép ősi művészete, zenéje, tánca. Ezekből lehet és ezekből *kell* is megcsinálni azt, ami eddig nem volt. És az idő sürgetett. A feladatot rövidesen kellett megoldani, mert az orosz abszolutizmus körmei már igen-igen érezhetőkké kezdtek válni. És hogy kezdődött el e megoldás csodálatos éposza, hadd mondja el helyettem Koronghi a saját szavaival:

„Míg az idősebb finn urak a nemzet közjogi kialakulásának és adminisztratív berendezkedésének a szálait szőtték-fonták, a fiatalok az ő ideális fellángolásukban, türelmetlen hévvel kutattak a finnség multjában rejlő erők után. Egy alig 21 éves fiatalember, úgy hívták, hogy *Lönnrot*, mint a népmesékben a tündérkísasszony felszabadítására világgámenő tarisznyás legény, elindult, hogy felkutassa azokat az ősi népdalokat, amelyekről valami csodát várt az ő fiatal ösztöne. 1823-tól kezdve bejárt nagy vidékeket, meglakta a finn parasztok faházait, elüldögélt a hosszú estéken tűzhelyeik mellett, velök evett, velök aludt, velük busult... s amit hallott, feljegyzett minden népéneket.

Mikor ezeket az énekeket rendezgette, összeillesztgette, kisült belőlük a finnek bámulatos nemzeti éposza a világhíres *Kalevala*, melynek első kiadása azután 1835-ben jelent meg 25.000 strofában.

...A művelt nyugat sokáig nem hitte el, hogy Európában lakó nép hagyományaiban máig is éljen egy olyan remek népi éposz, mint aminő a *Kalevala*. *Lönnrot*ot, mint valami genitális hamisítót tárgyalták.

De ma már a finn művelődés legelső apostolául tiszteli őt a világ, neve szent fogalom a nemzete érzületében s a *Kalevala* a finn kultúrának csodatevő forrása, első evangéliuma.

Hanem hát, a *Kalevala* csak egy érdekes és nagyterjedelmű naiv éposz volt csupán, tele sok homályos és érthetetlen dologgal,

jelenthet-e valamit ilyesmi egy nép életében? A finn példa mutatja, hogy nagyon sokat jelentett.

Lönnot eredményének láttán egyszerre egy egész gárda gyülekezik köréje és már 1831-ben megalakítják a finn irodalmi társaságot, amely a Kalevala bővítését, magyarázatát és minden népszáj által megőrzött emlék összegyűjtését tűzte ki első feladataiul. Utjaira indulnak *Castrén*, *Caian*, *Europaeus* ki a kiszakadt finn csoportokat keresi fel és *Porhka*, aki Jugerlandban egymaga 70,000 strófát gyűjt össze. És e népköltési emlékek elemezéséből és magyarázatából nő ki a finn irodalmi nyelv.

Most már volt egy eszköz és lehetett tovább menni. *Sjögrén* megkezdí a nyelv tanulmányozását és ezen a kapcsón felfedzik a többi finn-féle népeket. *Castrén* az északi jegestengertől a kínai falig végigkutatja az egész irdatlan területet. Utána *Ahlquist* jön s vele már egy nemzedék dolgozik és megszületik a *finn-ugor összehasonlító nyelvészet*.

A Kalevala nyelvének ősműveltséget jelző értelmetlenségeinek megfejtési kísérleteiből születik meg a finn *archeologia*. Itt *Aspelin* lett hallhatatlanná, aki az egész Oroszország régiséggyűjteményeit végigkutatja, a finn vándorlás útján lévő összes sírhelyeket felásatja, expedíciókat vezet az Altaí és Jenisszei vidékeire. *Thomsen* megfejti az ősi írást és már vele is a fiatal, erőshítű és erős öntudatu tudósok egész sora munkálkodik.

Ebben a példában az eredmény megmutatta, hogy a Kalevala képeinek, szavainak megfejtésére irányuló feltevés nem volt helytelen. De még sok megfejtetlenség van hátra. Új feltevés: a Kalevala a népé; a nép élete majd megfogja magyarázni a homályosságokat. És ezen a nyomon megteremtődött a *finn-ugor ethnografia*.

És azon túl még valami. Valami, ami sokkal több ezeknél is és amiből tanulhatunk: a falumunka *másik* oldala. De mondja el ezt is maga *Koronghi*, akinek a tolla erre sokkal hivatottabb az enyémnél:

„A népi élet, a népi művészet bűvárlata valósággal kultusz tárgya lett. De a mig sok örvendetes adatot szolgáltatott a nép-élet tanulmányozása. ép oly megdöbbentő volt az a szomorú tapasztalat hogy a finn nép etnikuma már pusztulóban, kihalóban van.. Kiadták hát a jelszót, hogy menteni kell, ami még menthető! *Donner* (szintén apostoli név) a *helszingsforszi egyetemen kurzust alapít, hogy az ifjúságot megtanítsa a néppel való bánásra, a népi adatok és a népművészeti maradványok összegyűjtésére*. *Donner* átlátta, hogy a nép-élet felkutatásában egyetlen ember csak szizifusi munkát végezhet. Kész társai pedig nincsenek, — ezért fordult az egyetemi ifjúsághoz. Elsőbben húsz lelkes iljú kitanításán kezdte. Ezek a tanulmányi szünet alatt szétszéledtek az országban. Pénzök nem volt csak fanatizmusuk, hitők a dolgok nagyszerűségében és igazságában. Gyűjtő útjuk fényes eredménnyel járt. Az eredményt bemutatták kiállításon és a szegény finn fiúk mind azt a sok becses, szép dolgot, mit nagy fáradozással és utolsó pénzecskéjük felélésével összeszedtek, — *nemzetőknek ajándékozták, hogy alapját vessék meg egy finn néprajzi muzeumnak (mely azóta páratlan gazdasággal és legpéldaszerűbb tu-*

dományos rendszerben létesült is és 1893-ban állami kezelésbe vétetett egyszersmind pedig már kilenc vidéki múzeummal gyarapodott).

Megértette az ügyet a piciny finn társadalmom is, mely már az első esztendőben 30.000 frankot adakozott össze krajcáronként a további gyűjtésekre és a múzeumra. A kurzusok az egyetemen tovább folytak, a fiatalság megalapította a „hangyák” társaságát, mely társaság a nemzeti önmegismerés ideáljára fölesküdvé, megható lelkeséggel él a nép kultuszának. Akik az egyetemről, mint ügyvédek, jegyzők, orvosok, tisztviselők, tanárok kerülnek ki az ország vidékeire, valamennyien a nép szeretetében nevelt emberek s a néppel, mint ősforrással való szívbéli kapcsolatban működnek nemzetök jövődjének kulturális megépítésén..

...Igen nagy teret kívánna irásom, ha elakarnám beszélni mindazt a sok lelkes és lelkesítő munkát és áldozatkészséget, melyet a finn társadalom, egyesek és kicsinyke városok a népi alapokon támaszkodó nemzeti művelődésért lényök egész odaadásával kifejtének. Azért olyan demokratikusok, azért olyan ősi zamatú s azért olyan megvívhatatlan erősségű a fiatal finn nemzeti kultúra..

...A Kalevalából kisügárgzó eszme, a finn nemzeti tudomány (megmutatták a finnek a nemzeti tudomány lehetőségeit is) a finn nép kultusza, dala, művészeti apró, de ősi gyökerzetű művei, csodát tettek: kialakították a nemzeti gondolatot, amely áthatja a finnség egész valóját, politikáját, társadalmát, művészetét.“

Mert így és ilyenek született meg a finn művészet is.

És ez a nép kultuszából kialakult közérzés szülte meg a finnek legelső, fajnbeli nagy talentumait is a művészetben. Mint aminők *Akseli Gallén Kallela* az óriási regiszterű festő, *Soarrinnen* az építész, *Sibelius* a csodálatos zeneköltő és akik mögött még sok nagy név sorakozik rövid negyedszázad alatt.

Ime, ez röviden a jelentősége a Kalevalának és közvetve a Lönnrot munkájának, az első finn falumunkának, aki ennek előtte 109 esztendőkkal indult utjára. És ebben van a finn falumunka” tükre is. Az elmondottakhoz kommentár nem szükséges, de legalább ennyit tudjunk is mindnyájan a finnek falumunkájáról és halljuk meg és fogadjuk meg Koronghi Lippich Elek figyelmeztetését, amely így hangzott:

„Ami pedig minket, magyarokat illet, minél gyakrabban fordítsuk figyelmünket e távoli kis testvérnemzetre, lánglelkű hős nagy férfaira, kiknek példája úgy világít, mint sötétben botorkáló vándor elé jégország gyönyörű csodája: a biztatva lobogó északi fény.“

...Aurora borealis.

Debreceni László.

Gyűjtsünk előfizetőket

Mikó Imre: Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés című tanulmányára. Előjegyzési ára 25 Lei, bolti ára 40 lei.

A román ifjúság falumunkájáról.

Irta: Fogarasi Géza.

Az „Erdélyi Fialatok“ mult évi faluszáma beszámolt a román ifjúság falumunkájáról. Szerkesztőségünk felkérte Munteanu Vasile urat, a „Dimineața“ és „Adeverul“ erdélyi szerkesztőjét, hogy e témáról jelen számunkba is írjon egy cikket. Az utóbbi napok politikai eseményei azonban lehetetlenné tették, hogy e cikket idejében elküldje és így azt ősszel fogjuk közölni.

Addig is néhány újabb adattal szeretnék rámutatni a román ifjúság ilyen irányu munkásságára, hogy lapunknak a romániai ifjúság falumunkájáról közölt cikksorozata teljes legyen.

A román falu tanulmányozásával és tanításával eddig legrendszerezesebben az „Astra“ kulturegyesület és a *Gustí* professzor (jelenleg közoktatásügyi miniszter) vezetése alatt álló lelkes főiskolás csoport foglalkozott.

Az „Astra“ munkássága közismert. A román lapok rendszeresen közölnek beszámolókat az egyesület munkásságáról, amelyen egyetemi tanártól, orvostól, ügyvédtől stb. egyetemi hallgatóig az erdélyi román intelligencia minden olyan tagja részt vesz, akit a román falu sorsa komolyan érdekel. Munkássága sokoldalú, ismeretterjesztő előadásokat rendez a mezőgazdaság kérdéseiről, szórakoztató előadásokban propagálja a nemzeti viselethez, zenéhez, tánchoz való ragaszkodást, az államhoz, nemzethez, egyházhoz, családi élet tisztaságához való hűségre nevel, foglalkozik a szociális betegségekkel. Érdekes a „Patria“ f. é. III. számában az „Astra“ kolozsvári körzetének munkásságáról közölt beszámoló, mely szerint ez évben 80 ismeretterjesztő előadást tartottak 23 községben, ezenkívül 15 faluban népkönyvtárat, Felek községben kulturházat létesített az egyesület. A szórakoztató előadásokat a kolozsvári egyetemi hallgatók, középiskolai növendékek, sőt az Opera művészei is látták el szereplőkkel.

A *Gustí* professzor munkássága egészen más irányu. A bucaresti egyetem hallgatóiból maga köré gyűjtött lelkes fiatalokkal nyaranként szociográfiai felvételeket végez Románia különböző falvaiban. A professzor tevékenykedését tavalyi faluszámunk részletesen ismerteti. Munkásságát a tiszta, elfogulatlan tudományosság jellemzi. Vezetése alatt áll az „Institutul Social Român“, melynek „*Arhiva pentru Stiința și Reforma Socială*“ című folyóiratában Románia legjelesebbjei irnak. E folyóirat értékes tanulmányokat szokott közölni a falu problémáiról.

Gustí professzor lapunk faluszemináriumának megígérte, hogy előadást tart a falu-kérdésről. Az előadás a folyó iskolai év folyamán a professzor betegsége miatt elmaradt, de határozott ígéretet kaptunk, hogy az ősz folyamán megtartja előadását.

E mozgalmakon kívül megemlítést érdemel az a tény is, hogy a román főiskolai ifjúság úgy a nyári, mint évközi vakáción is

ígyekszik falujában értékesíteni azt, amit az iskolában tanul. Ismeretterjesztő és szórakoztató előadásokkal emeli falujának kulturális színvonalát.

Ha a többségi nép fiai ilyen öntudatosan fordulnak a falu felé, annál inkább kell azt nekünk tennünk. A mi létünk vagy nem létünk *kiszárolag* az erdélyi faluhoz van kötve.

A szász főiskolai ifjúság népi feladatai a parasztsággal szemben

Irta: Schlosser Alfréd*

A nyári vakáció idejét a szász főiskolai ifjú nem töltheti el anélkül, hogy bizonyos falumunkát ne végezzen. A nagy népi feladatok megoldásánál való közreműködése ma szükségesebb, mint valaha. A főfeladat, amelynek megoldása minden szász főisk. ifjú eszménye, az *összes népcsoportok valódi és élő népközösségének megteremtése*. A kívülállók talán csodálkoznak azon, hogy a „tulorganizált” szászok, akiknek népi megszervezettségüket példaként szokták felhozni, a *népközösség* további kiépítésére törekcsenek. Valóban, szervezettségünk van, de az ezt alátámasztó lelki közösség nagyon gyenge.

Különösen a világháború után a majdnem járványszerűen terjedő népbontó eszmeáramlatok a mi népünk testét is alapjaiban rázták meg. A leghusztitóbban hat a *materiálista világnézet*. A keresztény hitre alapozott közösségérzet teljes eltűnése fenyeget, ami természetesen a népegységnek alkatrészeire való bomlásához vezet.

Főiskolásaink leghusztentebb népi feladatának én e bomlasztó folyamattal való szembeszállást tekintem. A munkát falun kell kezdeni, mert minden népnek alapja mégis csak a parasztság. Vele állunk vagy veszünk mi is. Nem könnyű feladat egy egész nemzedék világnézetét megváltoztatni, de azért még sem lehetetlen. Itt is a gyógyeljárást az ifjúságnál kell kezdeni. A falu ifjúságával való szoros kapcsolattfelvétel sokra vezethet. A példa azonban mindig többet ér a szavaknál és épen ezért minden főiskolásnak tetteiben és szándékaiban például kell szolgálnia. Hogy ezt el lehessen érní, még nagyon-nagyon sokat kell dolgoznunk. Főiskolásaink parasztság iránti új állásfoglalásának szerény kezdetét jelzi a folyó nyárra tervezett szásztyukosi (Segesvár mellett) munkatábor. Az összes társadalmi osztályok ifjúsága valódi népnevelési iskolát végez ott.

Nagyon kívánatos volna, ha a városi főiskolások néhány hétre falura mennének és ott valódi mezei munkát végeznének. Ez az egészségnek egyáltalán nem ártana, a népnek pedig épen használna. A főiskolás megtanulná a paraszt nehéz munkáját értékelni, másrészt a paraszt is a főiskolását. A bizalmas gondolatkicserelelsből

* A cikkiró jogszigorló a kolozsvári egyetemen a romániai német főisk. mozgalmak egyik vezéralakja.

jó magvak hintódnének el, amelyek kétségtelenül nem esnének rossz talajra.

Eddig a főisk. ifjúság és a falu népe közötti ilyen közösség ápolásának nem volt meg a sürgető időszerűsége. Vezető embereink nagyrésze a papi és paraszt fiukból került ki, akik a hazai rögökkel soh'sem vesztették el összeköttetéseiket. Ma a helyzet már megváltozott. Pl. a Kolozváron tanuló főiskolásoknak legfeljebb 20%-a parasztfiu. Ez a körülmény azonban mégsem sajnálható, mert parasztságunknak az apai rögök megvédéséért folytatott harcában, épen a legjobb fiaira van szüksége.

A német főiskolások szövetségének tevékenységére kétségtelenül sarkantyuzásképen hat a „Wandervogel“ példája. Ez a romantikus vándorlásüzésből sarjadt ifjúsági mozgalom már évek óta példaadó módon küzd népünk nemzeti megmaradásáért. Az önevelés által szilárdjellemmé vált ifjak először ébredtek öntudatra a falu iránti feladataik kérdésében. A falu népével, de különösen a falusi ifjúsággal szívélyes kapcsolatokat tartanak fenn és mindenekelőtt a jó példával tanítanak és felvilágosítanak. A bizalmas együttlétben énekelt népdal, egy néptánc és egy rövid jelenet történelmünkől nagyon gyakran új téglát hoznak az élő népi közösség megvalósításához.

Ez a munka kiegészül az ifjai lelkesedéstől hevitett „Selbsthilfe“ (önsegély) mozgalom által, amely a közösségérzést a gazdasági területen is kiépíteni igyekszik. E nemzeti él-csapatok soraiban főiskolásaink egy jó része már benne van.

Míg a városi főiskolás nagyjában és egészében csak az utóbbi években ébredt tudatára a parasztsággal szembeni kötelességeinek, a faluról származó és szünidejét ott eltöltő főiskolás már jóval korábban valódi népi értelemben munkálkodott; előadásokkal, prédikációkkal, színelőadásokkal, tornaünnepélyekkel stb. mindig a közönségképző népi lelkületet igyekezett terjeszteni.

Habár a kicsiben való munka e metodusa, mint bebizonyíthatólag legeredményesebb, a jövőben is folytatandó, de annál inkább szükséges az építő erők *egységes útra terelése*. E célból a Romániai Német Főiskolások Szövetségének Erdélyi Csoportja is csatlakozott a Jugendamthoz, az összes száz ifjúsági egyesületek legfelső szervezetéhez.

Bárcsak ez lenne jelszavunk: **Az általános jólétet vinni győzelemre az egyéni jólét előtt!** Németből ford.: *Fogarasi G.*

Végzett társaink. Pap Ferenc, Imre Lázár, Bárány Endre, Várady Gábor, és Jánossy Zoltán kollégáinkat a kolozvári egyetem orvos tud. karán orvos doktorokká avatták. Pap Ferenc a főisk. mozgalmakban tevékeny részt vett s annak idején az alakulóban levő K. M. E. H. E. elnökévé választották. Jankó János, Vajna Judith és Zsidó Dónáth a matematikai, Bartha Sándor a természettudományi szakon magna cum laude-val, Balogh Antal a kémiai szakon, a bölcsészeti karon *Thuróczy*

László és Jánossy Zoltán (vásárhelyi) tettek tanári szakvizsgát.

Elhunyt társunk. Gál Desső bucaresti joghallgató hosszas betegség után a tordaaranyosmegyei Bágyon községben örök álmra hunyta le szeméit. A falu küldte őt el a fővárosba, miután a kolozvári unitárius kollégiumban jelesen végzett s onnan hozta magával a betegség csíráit, mely évek alatt felemésztette fiatal, erőtlő duzzadó életét. Emléke barátai körében tovább él.

Az ukrán ifjúság az ukrán népért.

Irta: Aurelian Kozac az ukrán főiskolások bukaresti tagozatának elnöke.

Az Európa arcukat radikálisan megváltoztató világháború válságok hosszú sorozatát mérte nemcsak az ukrán népre, hanem az egész emberiségre. Filmszerű gyorsasággal peregnek le a szemünk előtt a napi események, a mai élet ritmusában harcra kelnek a régi elgondolások az új törekvésekkel. Apáink generációjának lába alól kicsuszott a talaj, az új nemzedék lépést akar tartani a haladással: ez az ellentét Bukovina ukrán lakosságánál mindenütt szembe ötlő. Az egyetemi ifjúság két fronton folytat nehéz harcot, egyik felől megélhetéséért, másfelől az ukrán nép fennmaradásáért és nemzeti öntudatosodásáért. Az első iránnyal most nem kívánok foglalkozni, amikor közismert az államhatalom állásfoglalása a kisebbségekkel s így különösen az ukránokkal szemben, akik a magyarokhoz hasonló kisebbségi sorsban élnek. Így csak az ukrán ifjúság falumunkájáról kívánok szólni, mely az irástudatlanság, vallástalanság és a szélsőséges irányok ellen való küzdelemben foglalható össze.

Az ukrán ifjúság mozgalmái csak 1928-ban indulnak meg aminek az a magyarázata, hogy addig Bukovinában ostromállapot volt s egyrészt ukrán nyelvű lapokat és könyveket nem lehetett külföldről behozni, másrészt a gyülekezési és egyesületalakítási jog szigorúan korlátozva volt. Az ukrán nemzeti költő Taras Őevcenko (1814—1861) szabadságharcos és népi irányzata ébreszti fel az ifjúságban a falumunka gondolatát, az ő verseivel, emlékünnepepélyekkel, színelőadásokkal és énekkarokkal indulnak ki a faluba az ukrán főiskolások. Később már rendszeresebbé válik ez a falujárás, a nyári vakációk alatt a diákok otthon ukrán nyelvkurzusokat tartanak a falusi fiataloknak, mivel Bukovinában az ukrán nyelvet csak heti két órában tanítják az elemi iskolákban. Ezt egészítik ki gazdasági és kulturális előadások, melyek a falusiak nagy megértésével találkoznak. Nehéz ez a küzdelem annál is inkább, mert az ukrán ifjúságnak csak a nyár áll rendelkezésére s gyakran amit az alatt építünk, lerombolja az év másik felének magárahagyatottsága. Sajnos egyik kormány sem látta még be, hogy irástudatlan és orientáció nélküli szegény földműves tömegek nem képezhetik az állam biztos alapját s ezért a diákság társadalmi úton kénytelen a szemeket felnyitni, a napi robothoz láncolt paraszt felszabadításához szükséges gazdasági előkészületeket és kulturális felvilágosítást elvégezni. Erkölcsi kötelessége annak az ifjúságnak, akiket a falu küldött fel az egyetemekre, hogy sorompóba álljon az otthon maradottak jogaiért, amelyeket a többségi sóvinizmus el akar vitatni tőlük. Az ukrán főiskolai ifjúság, mely túlnyomó többségben parasztszülők gyermekeiből áll, az ukrán lelki egység érdekében hivatást lát abban, hogy az elhagyatott falusi tömegeket megerősítse és megtartsa nemzeti kultúrájukban.

Fordította: Mikó Imre

Falu-Szemináriumunk

munkája 1931-2. évben.

A sok nehézség között induló egyetemi élet kezdetével falu-szemináriumunk is megkezdette munkáját. Kezdetől fogva sok súlyos akadállyal kellett megküzdenünk. A megelőző években felkel-tett általános érdeklődés ebben az évben konkrét kérdések megoldá-sát, konkrét munka alkalmak kijelölését várta. Mozgalmunknak azonban nem állott akkora gyűjtött anyag rendelkezésére, hogy annak feldolgozását tűzhette volna ki feladatul. Nagy mértékben éreztük, hogy alig vannak szak-képzett falu szakértőink. Techni-kailag súlyosan küzdöttünk az előadó terem örökös változtatásának kérdésével.

Ezek az általános nehézségek már az induláskor látszottak. Legyőzésük talán némileg sikerült.

Felkért előadóink a tőlük telhető legjobbat adták.

Közel 400 egyetemi hallgató jelenlétében tartotta meg *Vásárhelyi János* ref. püspökhelyettes az egyház és falu kapcsolatait boncolgató előadását. Átfogó és a probléma mélyébe tekintő elő-adása kihangsúlyozta a lelki munka területeinek jelentőségét és a lelkipásztor feladatait.

Dr. Baráth Béla, gyulafehérvári teológia tanár meghívásunkra lejött Kolozsvárra és a falu és szocializmus kérdését világította meg. Beszédének alap gondolata, hogy a szocializmus ideológiája nem a falun alapult, a jövő útját az olyan kolektívizmusban látja, mely az egyén jogait biztosítja.

Dr. Oberding József György a kapitalizmusnak, mint termelési és elosztási rendszernek, a falusi életre gyakorolt hatásáról beszélt. A mai helyzet kiútját a szövetkezetek megszervezésében látja.

Torday József a gazdasági válság indítóokainak fejtegetésével kezdte. Felsorakoztatta azokat a körülményeket, amelyek a mai súlyos időköt és a falu kritikus gazdasági helyzetét előidézték. Élesen kihangsúlyozta, hogy a gazdasági válság helyi tünetei, csak egyetemes megoldás által tüntethetők el.

Balázs Ferencz a probléma másik oldalát világítva meg arra mutatott rá, hogy a helyi alakulatok autarchia alapján mennyit tehetnek a válság leküzdésére. Igazságait saját külön uton járó falu munkája gazdasági eredményei által igazolta.

Szász Ferencz dr. arra a hatalmas kérdésre válaszolt, hogy mit tehet az egyetemi ifjuság a falu érdekében. Jól tudjuk, hogy az elméleti önképzés mellett a gyakorlati életben is tenni kell valamit, épen ezért számos olyan vitás pontra hívta fel figyelmünket, ahol tehetnénk valamit.

Demeter Béla a modern kultúra válságát az eddig abszolotnak vélt igazságok megdöntésében látja. Ez a körülmény a falu lelkivilágán is átalakuló hatást váltott ki. A falu nagyrészben kiábrándult a múlt eszméiből, keresi azt a medret, ahol nyugodtan, megállapodva élhet.

Utolsó előadásunk *Kós Károly* részéről hangzott el, aki a transzilván gondolat megfogalmazását és tartalmát domborította ki. Rámutatott arra, hogy az erdélyiség nem kitalálás, hanem az itteni gazdasági, természeti, stb. körülményekből folyó adottság, aminek figyelembe vétele nélkül Erdély földjén semmi realis munkát nem lehet végezni.

Technikai akadályok miatt, a jövő iskolai évre maradt *Dimitrie Gusti*, a Román Szociológiai Intézet elnökének és a szász és a román ifjúság képviselőinek előadása.

Az elmúlt munkaszakasz tanulságai megértelték bennünk a gondolatot, hogy falu-munkánk nyári feladata a tudományos adatgyűjtés, téli feladata az adatok szakszerű tudományos feldolgozása. Az első két év probléma felvető és probléma fűlekbe kiáltó munkájának természetszerűleg vége van, következik az alapos belső feldolgozás korszaka.

Az Erdélyi Fíatalok nyári falu-munkaprogrammja

A megelőző évek tapasztalatai a következő alapelveket érlelték meg lapunk nyári falumunkáját illetőleg.

1. Legelső sorban szükség van **alapos gyűjtőmunkára**. Nem mennyiségben, hanem minőségben kell kiválóknak lennünk. A gyűjtő munkában kisebb egységek speciális kérdéseit kell alapos vizsgálat tárgyává tennünk. Csak a szerkesztőség külön engedélye alapján lehet falvakon az Erdélyi Fíatalok nevében előadásokat tartani. *A falunevelés a munkának későbbi lépése.*

2. Ezek alapján tavaly kiadott falu kérdőívünk (Hogyan tanulmányozzam a falu életét? Ara 10 Leu.) bizonyos *alapvető kérdéseire* hívjuk fel az ifjúság figyelmét. II. 11—14. pontok (9. oldal). III. 2-7, 9, 10. pontok (10. oldal). IV. 9-12. 28. (11. oldal). Új kérdés: Mi a falu véleménye az új konverziós törvényről? V. 14—19. pontok (13 oldal). VI. 25. 31. 32. pontok (15. oldal). VII. 1. 6. 7. 10. pontok (15-16 oldal.) VIII. 1. 2. 3. pontok (16 oldal.) IX. 5. 12. pont (18. oldal). X. 1;28, 2;39, 4;10, 5;13—14. pontok (20—25. oldal). XI. 1. 17. 19. pontok (25—27 oldal). XII. 3, 4, 7, 15. 19. 27. 29. 57. 83. 88. 93. 96. 101—105. pontok (27—32. oldal). Foglalkozzunk nagyon alaposan az itt közölt kérdésekkel, saját falunkon kívül is tegyünk megfigyeléseket.

3. Nem ismerjük a magyar falu kérdéseivel foglalkozó magyar és idegen *szakirodalmat*. Mindenkinék ajánljuk az itt mutatkozó hiányok pótlását. Kiadóhivatalunk egy pár alapvető munkát szívesen kikölcsönöz. Az Erdélyi Fíatalok könyvtára számára gyűjtünk falu kérdésekkel foglalkozó könyveket.

4. Csak a *jól szervezett* munka lehet eredményes. Az egyes vidékek ifjúsága munkaközösségekbe tömörülve végezze a munkát.

A tanulmányozó csoportok egymás között oszták szét a szerepeket. Tanulmányunk eredményeit későbbi feldolgozás és egységes felhasználás érdekében adjuk át lapunknak.

A következő nyárra az alábbi falu tanulmányi pályatételeket tűzzük ki:

1. *Hogyan segít magán a gazdaságilag leromlott falu?* (Leépítés, új gazdasági alkalmak felfedezése, elvándorlás, házasságok számának csökkenése, tömörülések stb.)

3. *A falu világnézetének és gazdasági helyzetének mai viszonya.* (A régi világnézet bukásának jelei, új világnézet alakul-e? A városról, ipartelepekről, (haza költözötték szerepe. Gondolatváltozások a vallási, kulturális, nemzeti, gazdasági élet síkjában.)

3. *Egy falu gazdasági, társadalmi, egészségügyi és kulturális szociográfiája.* (Felhasználható tavalgy kiadott kérdőívünk. Összes ez irányú kérdések figyelembe veendő. Kulturális téren csak kultur-intézményekre s az általános kulturális életre vonatkozó adatok szükségesek.)

4. *A magyar nyelvű falukutatás és gondozás szaktrodalma.* (Könyvek, folyóiratok bibliográfiája. Rendszerek szerinti csoportosítása. Kritikai méltatás esetleg.)

5. Egyetlen magyar vagy (vegyeslakosságu) falu lakóházának mint a népművészeti tevékenység legelsőrendő tárgyának felvétele és feldolgozása. (Részletes feltételei a szerkesztőségben kaphatók.)

Szerkesztőségünk módját találja, hogy a beküldött pályamunkákat az eddigiekhez hasonló mértékben jutalmazza. A pályadíjakat azért nem állapítjuk meg előre, mert a gazdasági helyzetkiszámíthatatlan változásai minden számítást keresztül húzhatnak.

Pályamunkák névtelenül, jelíges levéllel adandók be. A pályátaton részt vehet minden romániai főiskolai hallgató, középiskolát és tanító-, illetve tanítónőképzőt végzett lányok és fiúk s a középiskola utolsó osztályaának növendékei valamint azok, akik öt éven belül fejezték be tanulmányaikat az említett iskolákban.

Beadási határidő 1932 december 1.

A beküldött pályamunkák a szerkesztőség tulajdonát képezik. Kolozsvár, 1932. június 15.

Az Erdélyi Fiatalok szerkesztősége.

Mult évi falutanulmányi pályázatunk eredménye

A mult évi faluszámunkban közzétett falutanulmányi pályázatunk mindenik pontjára érkeztek be dolgozatok. A bírálóbizottságok részletes bírálatát összefoglaló jelentésünk a következő:

I. A falu gazdasági nehézségei és lehetőségei

Beérkezett két pályamunka: „Mentsük meg a pusztuló falut“, „A falu 1931-ben“ jelíggel. A bírálók mindkét dolgozatnál kieme-

lik a lelkiismeretes kutatás és helyes szempontok alkalmazását. Mindkét munka egyforma teljességében oldja meg a kitűzött kérdést, Kolozsborsa, ill. Lővéte község életének idevágó jelenségeit egészes látással ragadják meg és csoportosítják. Mindenik bíráló szomorúan állapítja meg, hogy a dolgozatok stílusa magyarság szempontjából sok kívánni valót hagy magá után. A bírálók többsége az I. és II. díj összesített összegének fele-fele részével kívánja a dolgozatokat jutalmazni.

Szerkesztőségünk ilyen értelemben adja ki a jutalmat Baczó Gábor jogszigorlónak és Miklós András joghallgatónak, a dolgozatok íróinak. Bírálóbizottság: Dr. Bernád Agoston, dr. Torday József és dr. Török Bálint.

II. A falu lakóinak városba vándorlása

Beérkezett egy pályamunka. Jelígeje: „Harcos“. A bíráló bizottság a dolgozatot jutalmazásra érdemtelennek nyilvánította. Szerkesztőségünk a jelíges levélkét nem bontotta fel. Bíráló bizottság: Deák Ferenc asztalos, dr. Kiss Elek, dr. Paál Árpád.

III. A népművészetek és házi ipar gazdasági vonatkozásai

Beérkezett egy pályamunka. Jelígeje: „Bölcső reng a Hargita alján.“ A bizottság véleménye szerint noha a dolgozat nem üti a kellő mértéket, dicséretre érdemes. Szerkesztőségünk íróját, Nagy Jenő tanárjelöltet 200 lej jutalomdíjjal jutalmazza. Bíráló bizottság: Dóczyiné-Berde Amál, Kovács Dezsőné, Kós Károly.

IV. Vegyes néprajzi területeken együttélő népek viszonya és kölcsönhatásai

Beérkezett egy pályamunka. Jelígeje: „Csak az akarat ne volna gyenge.“ A bíráló bizottság véleménye alapján a dolgozat a kitűzött feladatot jutalmazásra méltóan nem oldotta meg. Szerkesztőségünk a jelíges levélkét nem bontotta fel. Bíráló bizottság: dr. Szentimrei Jenő, dr. Zágony István. Dr. Csüry Bálint sok elfoglaltsága miatt a bizottság munkájában nem tudott résztvenni.

V. A falu életfelfogása és gondolatvilága

Beérkezett két pályamunka. 1. „Mezőpanit életfelfogása.“ 2. „A szürkület már mulni kezdett.“ A bírálók többsége a dolgozatokat jutalmazásra nem ajánlja. Szerkesztőségünk mindkettőt 200—200 lej szorgalomdíjjal jutalmazza. Íróik: Nagy E. István tanár és Nagy Jenő tanárjelölt. Bíráló bizottság: Gyallay Domokos, Imre Lajos, Sándor Imre. A dolgozatok mindenike azt a szomorú tényt hozza napvilágra, amire a megelőző évi pályatételek eredményének kihirdetésénél is utaltunk, hogy az ifjuság nem ismeri a modern tudományos kutatás eszközeit és útját s nagyon járatlan a magyar fogalmazás és helyesírás területén.

A Székelykeresztúri Unitárius Téli Gazdasági Iskola első éve

— Munkatársunk felkereste dr. Nagy Endrét, az iskola igazgatóját s a vele való beszélgetés alapján írta az alábbi beszámolót. —

A mostani gazdasági leromlás ijesztő jelei között örömmel könyvelhetjük el azokat az eredményeket és erőket, melyeket a székelykeresztúri gazdasági iskola első tanfolyamának végeztével állít elénk.

34 tanuló tett vizsgát a téli tanfolyam végén és pedig nagyon is kielégítő eredménnyel. (9-en felüli médiával 7, 7—8-as médiával 21.) Az iskola épen azokat segítette nagyobb gazdasági tudáshoz és egyben fokozottabb termelési lehetőségekhez, akiknek erre legnagyobb szükségük volt: a kisebb birtokkal rendelkező gazdafiukat. A tanulók szüleinek birtokviszonyai a következő képet adják: 20 holdon aluli gazdafiú 9, 20—50 holdas 12, 50—100 holdas 8, 100—200 holdas 2 és 500 holdon felüli 1.

Az iskola a szükséges általános műveltség terjesztése mellett a fősúlyt a mezőgazdaság minden ágában való alapos elméleti és gyakorlati szaknevelésre fordította. Mint az erdélyi mezőgazdasági élet kihasználatlan lehetőségére, fokozott mértékben tekintett a gyümölcsstermelés terén való alapos tanításra. Megkezdődött a szakszerű faiskola beállítása. A fiúk már a tanulás ideje alatt is vállalták a székelykeresztúri gyümölcsösök bérért való permeterzését. Többen a nyárára is Keresztúrt maradtak, hogy ezt a munkát folytassák. Különösen szegényebb fiúk számára fog megélhetést biztosítani a gyümölcsstermelésben való jártasság. Elmaradott gyümölcsstermelésünk sokat nyer az iskola által.

Minden fiú kötelezőleg tanulta a *kerekes ipart*. Mellette a kocsárfonás mesterségét is elsajátították.

Különös jó viszony fejlődött ki a tanulók és tanáraik között. Az iskola munkájával minden tekintetben megelégedett állami felülvizsgáló biztosok különösen azon lepődtek meg, hogy a tanulók milyen nyugodtak, egészségesek és bizalmasok a tanárokkal szemben. Az állam messzemenő jóindulatot tanúsított az iskolával szemben. Az unitárius *egyház* helyiségeket boosátott az iskola rendelkezésére, a fiú *főgimnázium* tanárai pedig nagy odaadással tanították a közművelődési tárgyakat. A nagyobb magyar *birtokosok* közül többen meglátogatták az iskolát s munkáját adományokkal támogatták, többen ajándékoztak faj-baromfit és sertést, oltványokat és gazdasági felszerelést.

Legjobb reményekkel nézünk az iskola jövője elé. A nyár folyamán elkészül a kis mintagazdaság gazdasági udvara s ősszel teljes felszereléssel várja a növendékeket.

Az első osztály mellé megnyílik a második osztály is. Így remélhetőleg az iskola tanulóinak száma megkétszereződik. A fiúk annyira szerették az iskolát, hogy nevelésének ők a legjobb propagálói. Félni lehet, hogy az engedélyezett 40-es osztálylétszámon felül is fognak jelentkezni új tanulók.

Az iskola munkája nyáron sem szünetel. Az igazgató az összes tanulókat felkeresi otthonukban, hogy munkájukat ellenőrizze és tanácsokat adjon. Egy-egy kisebb tanuló csoport pár napi gyakorlati munkára állandóan az iskolában tartózkodik.

A jövő iskolai évre vonatkozó tudnivalókat az iskola idejében közli. Felvilágosítással szolgál az igazgatóság és az ifjuság, amelyik az ország legkülönbözőbb részéről gyűlt össze (pl Szilágyfőkeresztur: Dénes Ferenc, Székelykocsárd: Kónya Zsigmond, Nyárádszereda: Török János, Gyergyószentmiklós: Márton Vencel, Radnót-fája; Cseh Ferenc, Sepsiszentgyörgy: Nagy Gyula, Udvarhely vm. majdnem mindenik falujából volt valaki). A tanítás október 15-én kezdődik és április 15-ig tart. Tandíj nincs. A hat hónapi teljes látás díja 4000 lej, ami terményekben is fizethető. Az iskola csak magyar anyanyelvűeket vehet fel, természetesen felekezeti különbség nélkül. (Elmúlt év felekezeti megoszlása: 51⁰/₀ unit, 6⁰/₀ r. kat., 43⁰/₀ ref.) Indokolt esetekben az iskola kedvezményeket is ad.

Ennek az iskolának minden vonatkozásban óriási jelentősége van. Szakképzett gazdákat ad a falvaknak, emeli az általános műveltséget, új kapcsolatokat teremt a különböző vidékek között. Végzettjeinek megadja az egy éves katonáskodás jogát.

Mi, akik minden tekintetünkkel a falun és annak minden irányu felemelésén csüngünk, az erdélyi élet egyik legtöbb reményre jogosító munkájának és legmegnyugtatóbb jelenségének tekintjük az iskola munkáját.

Az iskola által elért eredmények igazolják a gazdasági iskola létjogát. Tekintettel az osztálylétszám korlátoltságára, minél több hasonló iskolára volna szükségünk.

Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés

Mikó Imre tanulmánya az Erdélyi Fialok Falu-füzetei számára

Ez a munka, amit alkalmam volt olvasni, még csak kéziratban kerülhetett a kezembe, de mint könyvről kívánok írni róla. Mert az Erdélyi Fialoknak a könyvkiadási kilátások kegyetlenül szikes és szükös hónapjaiban is mindent el kell követniök, hogy a nyilvánosság elé kerüljön és a nemzeti kisebbségünk társadalmi helyzetével komolyan foglalkozó fiatalságunknak kézikönyvként a kezébe kerüljön. Ebben a mondatban talán igen egyszerűen, de határozottan kifejezést adtam annak az összbenyomásnak, amivel a munka elolvasását befejeztem.

Ha abba a városba, amelyben élünk, robotolunk s amelyben minden követ untig ismerünk, megérkezik egy jószemű idegen, könnyen és gyorsan fedezi fel azokat az értékes érdekességeket, amelyeket a friss benyomások eleven színeivel tud úgy élénk tární, hogy azt mondja az ember: igen, ez az, ahol mi élünk. A mi szemünk már nem akad meg a saját falunk gólyafészkének a romantikáján, mindennap lesiklik róla a tekintetünk éppen úgy, mint

ahogyan megszoktuk a helyi szociális küzdelem állandóvá lett olyan terhét, aminek a rendkívüliségét voltaképpen az tudja felmérni, aki máshonnan jött. Ugy érzem, hogy velünk, régiekkel szemben ezt a távolságot jelenti a Mikó Imre fiatalsága, amikor friss erejének és értékes rátermettségének felkészültségével végig megy a vegyes-lakosságú erdélyi falvaknak hosszú során, kiszedi az emberek hétköznapi, vasárnapi, családi és közéletéből a matematikai pontossággal kiszámítható, számszerűen is kimutatható megállapításokat s ezeket beilleszti az európai történelmi életfolyamatnak és társadalmi elhelyeződésnek a megfelelő helyére. Végigmegy a gazdag előtanulmányokban a nemzetiségi eszme azon az utvonalon, amelyen a nemzeti kisebbség mai fogalmának a kialakulásáig elérkezik és szemlencséjének az újszerűségével könnyedén gyűjti össze, állítja sorozatba azokat a meglátásokat, amelyek ebben az összefoglalásban értékes érdekességek, de amelyeknek egy részével mi olyanformán voltunk régen, mint a diák a tantárggyal, amit terhessé tett az, hogy tanulni kellett s még terhesebbé tett az, hogy tudni kellett volna. Van ennek az utvonálnak viszont olyan része, aminek a kitaposásába beleesett a mi életünk múltja is, politikai törekvések, küzdelmek, társadalomtudományi irányzatok vitatémáiként állottak előttünk s éppen mert bennük éltünk, a leszűrődés megállapításához nincsen meg az a távlatunk, amely a tárgyilagosság érzésének a biztonságát adná. S amikor a Mikó Imre összeállításában mindezeket olvasom, amikor nem felületes színekben, de példát mutató falumunka eredményeiben feltárja az erdélyi falu magyar tömegének a valódi életmotívumait, más nemzetbeliekhez való viszonyát, azt mondom a felcsigázott élénk érdeklődésemmel: igen, ez az.

Ez volna az a könyv, amely alkalmas arra, hogy erdélyi népünk elhelyeződésének a megismerése felé bevezetheti azt a fiatalabb nemzedéket, amelynek a számára talán alkalmatlannak érezném például magamat, — másokról nem beszélve — hogy ilyen bevezetőt adjak, mert nem tudnám levetkőzni az érdektelenné vált részletekkel való foglalkozást és nem tudnám teljesen távortartani az idejét múlt polémikus jelleget. Azért beszélek így magamról is és ilyen szubjektív beállításban, mert benyomásaimról akartam számot adni, így tüntetve fel azt az örömet, amivel ennek a munkának az olvasása, megismerése eltöltött. Beszélhetnék én is arról az — igazán kevésszámú — eltérésről, amiket az én felfogásom és a Mikó Imre leszögezései között találhattam. Ezek azonban sehol sem vonatkoznak a lényegre s talán vitások is lehetnek. Beszélhetnék például arról, hogy a fogalmi definíciók históriájában úgy hivatkozik egyes forrásokra, mintha mások nem léteznének. Pedig vannak. Azonban a fontos az, hogy nem tévedezik el a definiálásban. Nem alapelvi, de módszerbeli hatása alatt áll Jászi Oszkárnak ott, ahol jelenségeket skatulyáz, irányzatokat és felfogásokat emberekről, egyesekről elnevez, nem lehetetlen azonban, hogy csak egyéni felfogás az, amelyik Jászinak ezt a túlzott skatulyázási módszerét nem szereti. De tartalmazza a munka azokat a tradicionális történelmi szempontokat, amelyek nélkül az erdélyi kisebbségi kérdést nem lehetne megérteni. Mindezekben olyan szorgalmat és jártasságot árul el, ami megnyug-

tatóan feltűnő lehet azok számára, akik előítéletszerűen félni szoktak, ha fiatalabb nemzedékbeli tanulmányozó nyúl hozzá nemzeti-ségi elhelyeződésünk kérdéséhez s még hozzá tisztán szociálpolitikai, de nem politikai módszerrel. Célja az, hogy igen nehéz, nagy munkával tömegtörténetet állítson elénk. Amit felölelt, azt úgy végezte el, hogy utmutatóul szolgálhat, mint kézikönyv. De dokumentuma annak, hogy a sziklavágó fiatalok önként vállalt kemény munkája milyen általános értékű eredmények után kutat, amelyeknek a napfényre hozott értékei valutaerejük a kisebbségi küzdelmünkben.

Olyan nagy munka ez, olyan nagy belefekvéssel végzett rengeteg tanulmány összefoglalásával, hogy úgy kilóra, mint tartalmi mértékkel mérve, mélyen átüti a „füzet“ elnevezés határait. De mielőbb könyv kell hogy legyen belőle.

Dr. Zágóni István.

Társadalmi egyesület a nemi betegségek elleni küzdelemre

Az emberiség egészségét kevés baj ássa alá annyira, mint a nemi betegségek. Hatásuk kiterjed az utódokra is és az általuk okozott egyéni testi és lelki kár és szociális kár felmérhetetlen. Az ellenük való küzdelmet minden állam fontos feladatának tekinti. Sajnos a gyakorlati megvalósításnál a népegészségügy is azok közé tartozik, amín az államok legelőször takarékoskodnak.

De, mint egyéb népegészségügyi feladatokat (pl. Svédországban az alkoholizmus elleni küzdelem) úgy a nemi betegségek elleni küzdelmet társadalmi egyletek is programjukba veszik és igen szép eredményeket érnek el, Budapesten 1893-ban *Teleia* címen alapítottak ilyen egyesületet — Európában elsőként — amely 39 év óta végez hatalmas közegészségügyi munkát. Havonként megjelenő lapjában felszínen tartja a probléma kérdéseit, népszerű kiadványaival és előadássorozataival felvilágosít és budapesti meg több vidéki rendelőjében ingyen kezelést és tanácsot nyújt mindenkinek. Utóbbi időben megjelent kiadványaikat voltak szívesek nekünk megküldeni. Ezek alapján munkásságukat az alábbiakban ismertetjük.

I. *A felvilágosítás* kérdésében két irányban fejtenek ki nagy munkát. Az egyik irány a konkrét, gyakorlati felvilágosítás a nemi bajokról, az ellenük való küzdelemről, figyelmeztetés az idejében való szakszerű kezelés fontosságára. Ilyen irányu füzet-sorozata: Dr. Schuschny Henrik: Az ifjuságnak a nemi betegségekről, Dr. Emödi Aladár: Az elhanyagolt nemi betegségek következményeiről és Hogyan óvhatjuk magunkat a nemi betegségektől, Dr. Juba Adolf: Az állam és a társadalom feladatai a nemi betegségekkel szemben. Dr. Schuschny H.: A nemi betegségek és a házasság, Dr. Géber János: A syphilis elleni védekezésről, Dr. Frey József: A prostitúció történetéből, Dr. Auer György: A nemi betegség által történő

fertőzés büntetethetősége, Dr. F. P.: Egy serdülő pesti diák naplójából, Dr. Schreiber Emil: A prostitúció és a nemí betegségek, Dr. Saly László: Az ifjuság erkölcsi nevelése, mint a nemí bajok elleni harc alapja.

Másik irány: évenként rendezett előadásorozataik egy-egy témakör minél több oldaláról úgy Budapesten, mint más magyarországi városban. 1931-ben a nemí nevelés: a szexuál-pedagógia kérdéseit vette egy ilyen sorozat vizsgálat alá. E kérdést szakavatott előadók tárgyalták a családi nevelés, az iskolai nevelés (a tanár), az iskolaorvos, a test nevelés stb. szempontjából, a fiúk és lányok problémáinak külön taglalásával. Öszinteség a szexuális nevelésben és idejében való nevelés ez a két közös gondolat csendül ki a részleteiben sokszor eltérő egyes előadásokból, amelyek a szülők gyermekeinek nevelésének kérdését is felvetik, ami nélkül ők sem tudják gyermekeiket nevelni. Érdekes adatokat kapunk a gyermeki lélektanról szexuális szempontból.

II. *A gyógyítás terén* jelentős adatok bizonyítják a Teleia munkájának nagyszabásúságát. Az Országos Társadalombiztosító Intézet után (a Betegsegélyzőt helyettesítő állami intézmény) a Teleia kezeli a legtöbb nemí beteget Magyarországon. Budapesten pl. kétszer annyit, amennyit az ottani egyetem bőrgyógyászati klinikája. Évente átlag 3000 beteget kezel, mind ingyenesen.

Nagyon szép munkájához csak egy kritikai megjegyzést füzünk. Sajnálattal látjuk, hogy működése csak a városokra terjed ki, s a falvak népegészségügyére külön terveik nincsenek és akciójuk sem ér el oda. Holott ez mindennél fontosabb. Végtére ott a legnagyobbak a bajok és eugenikailag: a magyarság termő talaja a falu. E tekintetben a Teleia csak nyerne, ha megfelelő falu-programot is dolgozna ki, amire nézve pl. az erdélyi román Astra felvilágosító és profilaktikai s terapeutikus falusi expedíciói (előadás, vetítés, ingyen kezelés) szép példát adhatnak.

Minket a Teleia városi és az Astra falusi munkássága annál nagyobb figyelemmel kell eltöltsön, mert az állam által teljesített népegészségügyi feladatokon túl a hozzájuk hasonló társadalmi feladatokat nekünk kisebbségi magyarságnak is el kell végeznünk. E tekintetben szörnyű példákra hivatkozhatnék épen egyes zékely falvak nemí bajokat illető egészségügyi állapotára nézve. Itt segíteni kell. Ehhez a segíteshez pedig áldozatkész fiatalokra, elsősorban fiatal orvosokra, s a falu intelligenciájának összefogására van szükség. Mindenekelőtt pedig, mint a falu-munka más területein is: a helyzet felismerésére. Népegészségügyi adatokat gyűjteni főleg orvostanhallgató testvéreink feladata lenne. Amikor a más fakultásbeliek annyian fognak hozzá a falu munkához, csak nem fognak ebben épen az orvostanhallgatók leghátul maradni? *Jancsó Béla*

Hátralékos előfizetőinket kérjük, hogy előfizetési díjukat külön felszólítás nélkül is, minél előbb beküldeni sziveskedjenek. Előfizetési díj részletben is törleszthető.

Az elhelyezkedés problémája

Az alábbi kérdések a magyar intellektuelek elhelyezkedéséről kívánnak információkat szerezni. A jelenlegi helyzet adatszerű ismerete alapján és az ezidáig kelfőleg ki nem használt lehetőségek felderítése útján megtalálhatjuk a probléma szerves megoldási módját.

Tudatában vagyunk a kérdés nehézségeinek, de e nehézségek nem jogosítanak fel tétlenségre, amikor a pusztuló magyar értelmiség utolsó életlehetőségeinek megtartásáról van szó. Meg vagyunk győződve arról, hogy alkalmas eszközökkel, a munkakerőknek és alkalmaknak párhuzamos szervezésével enyhíthetünk a bajon. Evégből kérünk minden magyar főiskolást, hogy az alábbi kérdésekre e nyáron feleletet szerezzen s azt összel szerkesztőségünk-höz küldje be.

1. Milyen vállalatok (kereskedelmi és ipari) bankok, vagy állami intézmények léteznek a városban (községben)? 2. Milyen képesítésű tisztviselőket alkalmaznak? Főiskolai végzettséggel vagy anélkül? Mekkora a tisztviselői létszám és ennek mekkora hányada magyar? 3. Milyen állami hivatalok vannak a városban (községben)? 4. Mekkora a vezető tisztviselők száma és ebből mennyi a magyar? 5. Meg van-e a lehetőség a hivatalfőnök részéről, hogy magyar tisztviselőket alkalmazzon, vagy pedig a kinevezés az illetékes miniszterium által történik? 7. Mekkora a város (község) lélekszáma és mekkora a szabadfoglalkozást űző egyéneknek a száma? (orvos, ügyvéd, mérnök, patikus). 8. Ebből mennyi a magyar és mennyi a román, szász? 9. Elegendő ez a létszám a magyarság (esetleg az összlakosság) lélekszámához képest? A város, vagy vidéke nem nyújt-e még lehetőséget magyar intellektuelek elhelyezkedésére? 11. A szabadfoglalkozást űzők alkalmaznak-e segéderőket (ügyvédjelölt, asszisztens, gyakornok stb.) s ebből mennyi magyar és kinél? 12. Van-e olyan szabadfoglalkozásu magyar, aki nem magyar segéderőket alkalmaz és ha igen, miért? Kérünk mindenkit, aki üresedésben levő állásról, vagy alkalmaztatásról tud, hogy azt velünk közölni szíveskedjék.

Magunk revíziója

Időszerűtlen kithívásnak látszik az Erdélyi Lapok 124. számában „A fiatalok száma“ c. cikk néhány kitétele. A cikk nem elégzik meg avval, hogy az Erdélyi Tudósító fiatalok számát (amelyről jelen számunkban mi is megemlékezünk) megdicséri, hanem felhasználja az alkalmat arra, hogy — mi okból? — beleszurjon a nem katolikus ifjúsági mozgalmakba. A „fiatal katolicizmus“ első erdélyi jelentkezéseiről megállapítja, hogy „ez valóban új, ez igazán forradalmi lendület, de nem a tőkésék pénzén nevelt és megszelídített, alibiket gyártó radikálizmus.“ (Ilyen is van Erdélyben?)

Nekünk a cikknek egyetlen mondatához van csak szavunk.

„Ez a „*fiatalok száma*“ az egész erdélyi magyar ifjúságnak első igazán új és igazán korszerű megszólalását jelenti” — szól a cikk. Nem tudjuk, hogy a cikket s. i.-vel szignáló ugyanaz az s. i. aki, ha jól emlékszünk, meglehetősen dicsérettel emlékezett meg lapunk kolozsvári faluvestélyéről a Keleti Ujság hasábjain, amelyet egy más csoport rendezett, mint amelyről a mostani cikke szólott. Az a csoport tehát nem volt erdélyi, fiatal és magyar; nem tartozik bele az egész erdélyi magyar ifjúságba? Nem akarunk az ifjúság egyes részei közé éket verni akaró rosszhízeműséget feltételezni e cikk írójáról, épen ezért csak úgy fogjuk fel ezt, mint egy feledékenységet. Jelen megállapításából ugyanis kifejtette a „*katolikus*“ szót. Ha ez a szó benne lett volna, akkor is tulzasként hatna és ellene valószínűleg maguk a katolikus fiuk títakoznának, hogy ez az ő első igazán új és korszerű megszólalásuk. De e jelző nélkül ez a mondat a tények hideg világánál — egyszerűen nem igaz. Hogy jelenti-e a cikkben is felsorolt négy (4) magyar katolikus ifjú a magyar katolikus ifjúságot, ezt nem feladatunk eldönteni.

De a magyar katolikus ifjúság önmagában csak a magyar katolikus ifjúságot jelenti és nem az egész erdélyi magyar ifjúságot, mintahogy sem a református, sem az unitárius ifjúság egymagában nem jelenti az egész erdélyi magyar ifjúságot. Cikkíró ne legyen pápább a pápánál azzal, hogy a katolikus magyar ifjúságot kijátsszodja az egész erdélyi magyar ifjúságként ugyanakkor, amikor ezt a tendenciát tudomásunk szerint nem osztja (és nem oszthatja) maga a magyar katolikus ifjúság sem. Feltétlenül tudomásul kell vennie a cikkírónak, hogy ha elírásból is történt, idézett mondása nagyon alkalmas az ifjúsági ellentétek szítására és az ifjúságban Istennek hála igazi talajra eddig nem kapott felekezeti harc betöltésére. Tudomására kell hoznunk a cikkírónak, hogy az „*egész erdélyi magyar ifjúság*“ fogalmat senki által és senki számára hiszajuttatni nem hagyjuk és e fogalomból nem hagyjuk kismenni — a többségben levő protestáns ifjúságot, aminthogy nem hagyunk kismenni a kisebbségben levő katolikus magyar ifjúságot sem.

Mi örülnénk, ha erről a kihívásról kiderülne, hogy csak látszat. De így is időszerűtlen. A magyar főiskolai ifjúság épen most áll olyan együttes elhatározások küszöbén, amelyet kétségbeejtő anyagi kérdéseinek megoldására kísérel meg és amelyet súlyosan megakasztana az a tény, ha épen most felekezeti alapon két részre szakadna. Ez pedig a cikkírónak sem lehet szándéka.

Követendő példa. A Bethlen-kollégium ifjúsága március hónapban Nagyenyeden falunapot rendezett. Dél előtt a tanítóképzősök által összegyűjtött népművészeti tárgykból rendezett kiállítás nyitotta meg a napot, d. u. 3-kor a kis diákoknak tartottak előadást, amelyen népmesék, balladák szerepeltek. Este fél hat után a gimnázium és a tanítóképző önképzőkörének falu-estélyén is a népköltészet szerepelt Bakó Béla tanárjelölt ismertető előadá-

sával, Juhász István gimn. önképzőköri elnök pedig az erdélyi magyar ifjúság falu-munkájáról beszámolóva, vallomást tett arról, hogy ezt a falumunkát ők is folytatni akarják. A falunap rendezésének érdeme az ifjúság mellett Szabó T. Attila és I. Szász Árpád tanároké. Üdvözöljük a falu-munka új harcosait és reméljük, hogy példájukat minden magyar középiskola diákja követni fogja. A falu-munkába a középiskolásoknak is be kell kapcsolódnok.

ERDÉLYI FIATALOK PÓSTÁJA

Végzettek nevében:

A sepsiszentgyörgyi végzett ifjuság nevében küldöm az alábbi sorokat.

1930-ban Erdély talajából kinöttek az Erdélyi Fiatalok.

Tevékenységük hullámgyűrűjét azóta partokig lökte a bedobott kő. Munkájukat hol lelkesedéssel öntözték, hol közönnyel kicsinyelték, hol ellenszegüléssel irtották. Az Erdélyi Fiatalok megnyerték mozgalmuk első diadalát. Trombitájuk harsogása belenyílalott a vergődő magyar élet megostorozott testébe. És lassanként forogni kezdett a megváltozott idők nyomása alatt holtpontra jutott magyar ifjusági élet lendítőkereke.

Az Erdélyi Fiatalok új idők új dalaival törtek be. Lebunkózták magukban a megváltozott idők síralomházába sodort ember busongó nyafogását, összeállították a ma szükséges tennivalók programját és kidolgozták a mai helyzetre és körülményekre alapuló létünk bátyáinak tervrajzát.

Az építés munkája is lassanként elkezdődött.

Mi, vidéki fiatal jogászok, tanárok, orvosok nem vagyunk tagjai semmiféle egyesületnek, nem végzünk nagyobb szabású kulturális munkát, nem éljük a magyar nép egyetemének közös életét, hanem mindnyájan elszigetelten, homokba dugott fejjel vergődünk és unatkozunk. Nem tömörülhetünk olyan egységbe, melynek nevében építhetnénk, saját szakállunkra viszont semmit sem kezdhetünk. Egy-egy vidéki városban nyolcan-tizen vagyunk. Lépten-nyomon érezzük a munkaközösség hiányát. S noha sikerülne is összehozni a város diplomás fiatalembereit, hová vezetne, ha minden vidéki város különböző célok érdekében szállana sikra akkor, amikor az Erdélyi Fiatalok egységes szellemi munkaközösségét hozhat létre.

Munkanélküliek vagyunk, munkát keresünk. Vállalkozók hiányában mi vállalkozunk a munka helyi vezetésére.

Kötelességeink hatáskörét megállapítottuk. Kerületünk falvait egymás között felosztjuk. Falvainkban nem annyira előadások tartására, mint inkább a falu gazdasági, társadalmi és erkölcsi viszonyainak tanulmányozására törekedünk, mert hatásos gyógyítás csak alapos diagnózisból következhetik. Receptjeinkre nem írunk mást, mint gyakorlati tanácsainkat, a hatóságok előtt személyes kijárásainkat, a szövetségi szervezkedés gondolatának erősítését, egy szóval a falu mindennemű érdekeinek védelmét, hiszen mindannyian felelősségteljes állás hordozói vagyunk. Pozitív eredményre csak akkor számíthatunk, ha falusi atyafiaink közeledésünkből gyakorlati és anyagi hasznot is huzhatnak,

A falu papja, kántora, tanítója hivatásbeli kötelességén keresztül is a falumunkára van hivatva. Ide sorozhatjuk még a falu minden intelligens emberét. E munkások lehetnének a tulajdonképeni

összetartó küllői az Erdélyi Fiatalok által megindított mozgalom kormánykerekének.

Ezzel a munkamódszerrel minden elrejtett falu népének külön élete beleömlik az erdélyi magyar egység egyetemes medencéjébe, mert az egységes életet élő falvakat egy cél, egy érzés, egy akarat markolná össze tömör, egységes magyar frontba. Az Erdélyi Fiatalok mozgalma minden erdélyi magyar ugyanazon célra törekvő mozgalmává szélesednék ki, mivel együtt elhalkulnának mozgalmunkról is a vádoló suttogások: vallási szekta, politikai párt, érdekrösz.

Sepsiszentgyörgy, 1932 május havában

Debreczy Sándor.

Válasz:

Kevés ilyen kedves levél érkezett szerkesztőségünkbe. Debreczy Sándor írása nem elszigetelt gondolatokat vett fel. Eddigi előkészítő munkánk után örömmel állapítjuk meg, hogy minden városban van olyan fiatal gárda, amelyik lapunk programjában látja az erdélyi magyar élet kibontakozásának útját. Később nyári munkaprogramunk alkalmat ad mindenik városi tanulmányozó csoport munkánkba kapcsolódására.

Falu-munka

Dr. Illyés Endre: A magyar református földmivelő nép lelki élete különös tekintettel vallásos világára. Szeged, 1931. 219 o. Erdélyi főbizományos: Ifjú Erdély.

A földmives népben élő és alkotó magyar lelkiség felé kutatva forduló szemünk örömmel issza magába Illyés Endre könyvének minden sorát. Azok közé a könyvek közé tartozik, amelyek régóta esedékesek, amelyeket régóta várunk. Alapos keresztényen könyv. Abba a sorozatba illik bele, amelyet Makkai Magyarfa sorsán, Egyedüljén, Magunk revizióján és Imre: Az ifjúság válságán keresztül ismert meg az ifjúság. Az élet egy valóságig analizált darabjának képét adja keresztényen megvilágításban. Ezek a könyvek a legtermékenyebbek, mert céljukon mindig túl utalnak s az élet legkülönbözőbb síkjaira adnak indítást, túlnéznek az u. n. „adott keresztényen körökön” s

olyan életekhez van missziójuk, akik idegenkedve fordulnak el a „kereszténységtől”.

Mit ad ez a könyv nekünk?

Hét esztendő elméleti és gyakorlati kutatásainak gyümölcseként Magyarország lakóinak 21 százalékát kitevő ref. nép lelki rajzát. A magyar földmives népben a ref. elem azonban még ennél is nagyobb százalékkal van képviselve. A magyar nép-lelki mélységei felé vezet a könyv azon a kapun keresztül, ami a nép több mint egy ötödét kitevő rész tanulmányozása által nyílt meg a kutató előtt. Egyetemes vonatkozásban azonban alig van különbség a különböző vallású magyar nép között, úgy, hogy a munka elsősorú forrás és vezérfőkönyv az egész magyar lelkiség tanulmányozására. A lelki élet vallásos jelenségeinek felkutatása minden néplélek kutató előtt elkerülhetetlen feladat. Amiképen

egy nép lelki életét nem lehet alapos tanulmány tárgyává tenni fizikai körülményei alapos ismerete nélkül, ugyanúgy nem lehet valójában meg ismerni nemcsak lelki életét, de *egyéni világát* sem, ha lelki élete vallásos mélységeit nem ismerjük.

A népi vallásnak kiküszöbölhetetlen jelentősége van a nép életében s ezért ennek ismerete minden néprajzi kutatásnak elengedhetetlen előfeltétele. Illyés Endre könyve ezt a figyelmeztetést nemcsak megadja, de eszközt is ad az ilyen alapokon nyugvó kutatáshoz.

A könyvnek óriási érdeme, hogy írója az egész vonatkozó szakirodalmat feldolgozta s amit a magyar tudósoknál mint szokatlan jelenséget ki kell emelnünk, az egész magyar szakirodalmat feldolgozta. Hatalmas helyszíni gyűjtő munkát végzett és végeztetett.

A VII. fejezetre osztott munka a kérdést egész széle-ségében felfogó s apró részletekig ágaztatva adja a ref. földmives nép egész lelki világát.

Olvadás közben kissé bánt a muzeumszerűsége, az egyes adatok ismételt felhasználása, az egész munka itt-ott kevésbé egységessé érelt volta. Ezt megmagyarázza a téma új volta s a tény, hogy ez az író első nagyobb szabású alkotása.

Az Erdélyből kiszakadt Illyés Endre tevékeny részt vesz a szegedi diákok Bethlen Gábor körének munkájában.

Elismeréssel és legmelegebb ajánlattal adjuk e könyvet a falut kutató erdélyi fiatalok kezébe.

L. D.

Demeter Béla: Az erdélyi falu és a szellemi áramlatok. (Az Erdélyi Fiatalok falufüzetei 3. sz.) E dolgozat a szerző három év alatt negyven faluban végzett szociografiai kutatásainak rövid konkluzióit foglalja magában. A címben felvetett problémát négy fejezetre tagolva tárgyalja. Az első fejezetben — *A falu megközelítése* — annak szükségét is hangsúlyozza, hogy minden rendszeres, komoly falukutatás első kelléke a falu megismerése s a helyzet tényleges feltárása. A második fejezetben a *vallásnak* a falu életére gyakorolt hatását és a falu problémáinak a vallás egyensúlyozó szerepén keresztül történő megoldását fejtegeti. Találók azok a megállapításai, melyekben a lelkipásztor olyan esetleges magatartására utal, amely megsemmisíthető, vagy kedvezőtlenül befolyásolhatja a vallás befolyását a falu szellemi életére. A harmadik fejezet a kapitalizmusnak a nép törekvéseire, gondolkodásmódjára életfelfogására gyakorolt hatásával foglalkozik. A negyedik fejezet a falu népének a szociális irányzatokkal szemben megnyilvánuló felfogását, valamint azt az utat ismerteti, amelyen ezek az irányzatok eljutottak a faluba. „*Utban a cél felé*” címmel levonja tanulmányának konkluzióit. Hangsúlyozza, hogy a falu problémáinak megoldásán csak egy új értelmiségi osztály dolgozhatik eredményesen s vázolja azokat a módokat és kritériumokat, melyeknek alapján ez az értelmiségi osztály kialakulhat. Végül hálával regisztráljuk azt aényt, hogy tanulmányának a mai viszonyok között való megjelenését losonczí báró Bánffy Ferenc áldozatkész-sége tette lehetővé.

Csákány Béla.

FIATALOK MUNKÁJA

UJ ARCVONAL.

— Tizenkilenc fiatal erdélyi író antológiája.

Félve már, hogy megjelent az *Uj Arcvonal*, melyben tizenkilenc fiatal erdélyi magyar író mutatkozott be az erdélyi magyar közönségnek. Folyóiratunk szándékosan késett a könyv ismertetésével, — tudatosan hagyta akkorra azt, mikorra elültek mára hullámok, melyeket nem is annyira maga az antológia, mint inkább a körülötte süvöltő irodalmiatlan jellegű szelek kavartak, — hogy tárgyiasan és higgadtan beszélhessen a kötet valódi értékéről.

Mikor fiatalok irodalmi megmozdulásáról, különösen pedig, amikor sippal-dobbal ígért és közfigyelembe dobott irodalmi termékről van szó, elsősorban vetődik fel a kérdés:

— Jelent-e valami újat ez a könyv az erdélyi s általában az irodalom számára?

Ha elolvastuk, nyugodtan felelhetünk:

— Nem.

Második kérdés: — Mutat-e olyanszámu és méretű tehetségeket, akikben megtalálhatjuk az erdélyi irodalmi utánpótlás teljes ígéretét?

Felelet: — Nem.

Harmadszor: — Mutatkozik-e benne valami irodalomtól független olyan világnézeti egység, mely közös arcvonalba kényszeríti a fiatalokat, megmutatja az ifjúság igazi, új arcát, és ezáltal igazolja a kissé harciasan hangzó, egyéb-

ként magában véve igen sikerült címet?

A válasz erre is tagadó.

Nem marad más hátra tehát, minthogy elejtsük az egységesség feltételezett alapgondolatát, melylyel kézbevevettük az érdekes, izléses címlapu könyvet és egyénekre bontsuk a látszat-arcvonalat, külön-külön foglalkozva mindegyikkel, akikben csakugyan csillog tehetség.

—

A versírók közül azonnal ki kell emelnünk *B. Bányai Lászlót*, akinek nehéz gondolatú versein művészi érzék, kulturáltság s a parnassziének halvány hatása érzik. *I. Szemlér Ferecz* izmos tehetség. versei neoklasszikusak, gyakran a ma álproblémáival foglalkozó, hűvöses, intimitást szándékosan kerülő poemák, melyeket meghatódás nélküli élvezettel lehet olvasni. Egy-egy sora befejezett költőről beszél. — *Varró Dezső* a jövő erdélyi, magyar líra legérdekesebb ígérete: apró, foszlányszerű kis költeményein különös, ódon-ízű, szinte tulvilági misztikum ömlik el. Nem épít házat, de minden téglából külön kis reliefet mintáz. Expreszionista, egyelőre nagyon elaprózott, de feltétlen tehetség. — *Dá ér Lajos* és *Flórián Tibor* lágy és érzelmes verselők, az előbbit némi szarkasztikus erőltettség, az utóbbit lányos erőtlenség jellemzi. Formailag tökéletlenek mind a ketten. Kiforratlanságuk akadályozza meg, hogy határozott véleményt alkothassunk róluk.

A novellisták közül *Bélteky*

László nevét veti elsőül az alfabéta. Úgyes leíró, jó megfigyelő, kiváló epikus készség, egyelőre különösebb művészet nélkül, ökonomia hiányában szerkezeti aránytalanságokkal. *Janovics* András írása széles kulturáról, dinamikus feszülő stílusról, erős pszichoanalitikus képzettségről tanuskodik: hajszálfinom megfigyeléseivel meglepő. Feltétlen tehetőség. — *Grandpierre* Emil, aki az antológia megjelenése óta kétkötetes regénnyel vonta magára a figyelmet, novellistának is ügyesen mutatkozik be: építő készsége feltűnő. Kár, hogy novellája nem hibátlan, túlságosan nyújtott, itt-ott affektáltan cinikus és elfogultan célzatos. — *Kovács* József érzelmes, folyamatos és jó elbeszélő, tagadhatatlan írói kvalitásokkal. — *Thury* Zsuzsa kellemes olvasmány. — *Ováry* Éva a tárca írás sok érdekes színével művészien és biztatóan csillog. *Mélius* N. József zavarosan forrongó és kusza aránytalan. Irányzatos, aktivista írása nélkülözi az epikai magyat. Am stílusris lomhaságai és tehetlenségei mögül is érzik jövő mondanivalója s a tehetség valószínű igérete. *Gaggi* László, *Kovács* K. Jenő, *Kovács* György és *Wass* Albert elbeszélései még kevés sorukkal emelkednek a közepesig.

Debreczeni László szélesen hömpölygő, kissé helypazarló tanulmánya sok érdekes témát vet fel a faji művészet köréből. Tétéleinek felállításában saját elképzeléseire támaszkodik s ezért nem elég kulturáltan körültekintő, itt-ott elfogult és egyoldalú. — *László* Dezsőnek a kisebbségi élet ajándékairól írott elmefutása jó íráskészséget és intelligens, gondolkodó fejet árul el. Sokhelyt találkozik össze s halad párhu-

zamosan *Makkai* Sándor hasonló tárgykorú gondolataival. — *Jan*csó Elemér az erdélyi irodalom utjairól ír fölényes és leértékelő tanulmányt, sok felvillanó igazsággal, de még több igazságtalansággal. Aktivista nézőpontja irodalmiatlan. A cikk keményen kritizáló hangját, mely az egész könyv irodalmi vélekedését látszik megszólaltatni, az Uj Arcvonal belső értékegyüttese egyáltalán nem igazolja.

Végigfutottunk röviden az antológia tartalmán. Vannak biztató tehetségek, a beérkezetttség határán mozgó írói alakok a könyvben, de az egészet mégis csalódottan tesszük félre. Átlagosan tekintve, ugyanazt csinálja az Uj Arcvonal tizenkilenc fiatal írója is, amit negyven-ötvenéves elődei csináltak, csak sokkal farkóbban, sokkal gyöngébben, öszszehasonlíthatatlanulankadóbban és cinikusabban.

Épen az nincs ebben könyvben, amit a címe ígér. Nincs benne arcvonal. Nincs bátor, tiszta, alapos tudásra fektetett meggyőződés, nincs harc, nincs front, nincs fiatal és újszerű egység. Nincs művészi tökéletesség és nincs, ami ezt legalább, mint irodalmon kívül álló szociális tünet elfeledtetné: világnézeti egység.

Hol van az ujarcu ifjuság? Hol vannak a régi nemzedék örváltói? Ebben a könyvben még nincsenek. Egy-egy mutatkozik belőlük, de együtt még nem azok. Ezért csalódtunk az Uj Arcvonalban. Mi csalódtunk, az ifjuság. Az „öregek“ dicsérték. Az új megmozduláson örvendeztek az újságok hasábjai. Am mi, fiatalok, úgy érezzük, hogy még nincs tulsok okunk elragadtatottaknak lenni önmagunktól. Ebben a

könyvben a pár igaz is elvész a többi miatt.

Hiszük, hogy elhamarkodott és rosszul szerkesztett volt ez az antológia. És várjuk a következő új tehetségekkel s az eddigiek tökéletesebb arculatával. S hátha addig a címen kívül más közös nevezőt is talál az ifjúság..

Dsida Jenő.

A Márciusi Fiatalok pályázata a magyar falu fiatalosága számára. A város nem ismeri a falut. A falut vezető magasabb közigazgatás nem ismeri a falut. A falu ismerete nélkül pedig semmit sem lehet a falu érdekében tenni.

A falumegismerés új módját látta meg a Márciusi Fiatalok csoportja, amikor felszólította a magyar falu fiataloságát, hogy ő maga, aki benne él a faluban, írja le a falu életét, „Írják le életüket, sorsukat, azt, hogy mit kaptak az iskolától és mit szeretnének olvasni? Írják le a magyar életet, a jövőt, hogy mit kívánnak, mit követelnek a falu és a magyar paraszt számára? Írják le, hogy mit gondolnak a mai Magyarországról és milyen újításokat, reformokat szeretnének? Tudassák, hogy milyen viszonyban vannak a falu értelmiségével, kaptak-e tőlük valamit? Mondják el, hogyan tekintenek a városi életre, mit kívánnak a magyar várostól?”

A legjobb pályázatokat a lap leközlí és könyvekkel jutalmazza.

Ezt az eredeti tervet nagyon helyesnek találjuk és sok sikert várunk megvalósítása nyomában.

Erdélyi Tudósító

XI. évf. 10. számát 1932 május 15. különösképpen az ifju katolicizmus jegyében új lendületet vevő erdélyi katolikus ifjúságnak szenteli. A lap vezetőhelyén *Márton Áron* az erdélyi katolikus ifjúság néhány jellemzőbb arcvonására mutat rá. Hansúlyozza fajszeretettét katolicizmusát s az ezeknek tisztább érvényesülése érdekében elfoglalt kritikai álláspontját *Baráth Béla ar.* gyulafelhérvári theologiai professzor „Az ifju katolicizmus szociális programja“

címü tanulmányának első cikkében a *vagyon igazságosabb elosztásában és a mai társadalmi élet re,ormjában* látja az ifju katolicizmus szociális programjának két fő rögzítő pontját. *Venczel József* az erdélyi magyar főiskolák mozgalmak szociális tartalmának igazságát a középosztályi kérdés elintézésétől teszi függővé. Balázs Ferencsel vallja az osztályfalak ledöntésének szükségességét. A folyóirat két cikkben foglalkozik azokkal a kívánalmakkal, amelyek az ifjúság és a papság egymással szemben a jövő tekintetében szükségeseknek tart. „Az erdélyi katolikus ifjúság kisebbségi szempontjai“ címen *Párecz György dr.* két ilyen szempontot hangsúlyoz: az általános katolikus és a külön erdélyit. Utóbbi tekintetében a más keresztény felekezetű kisebbségekkel való együttműködést kívánja s így ki mondja, hogy „egy külön katolikus politikai párt nemcsak felesleges, hanem egyenesen káros volna erdélyi viszonylatokban.“

A főbb cikkeken kívül a folyóirat ismerteti az erdélyi katolikus főiskolai ifjúság intézményeit, mozgalmait, külföldi kapcsolatait. A *Figyelő* rovatban M. A. polemizál a múlt számunkvezetőcikkével, amelyben László Dezső a világnézeti függetlenséget hangsúlyozta. Erre vonatkozólag ez alkalommal csak annyit jegyzünk meg, hogy M. A. az ott hangsúlyozott függetlenséget rosszul értelmezte. Szemle, könyvismertetések, adatok és pályatételek egészítik ki a számot.

Az erdélyi katolikus ifjúságnak e számban megnyilvánuló felfogásával kapcsolatban röviden annak megállapítására szorítunk, hogy amennyire jogos és kívánatos, hogy a szociális kér-

dés megoldásában az Egyház által képviselt evangéliumi eszmék érvényesüljenek, annyira fontos az, hogy ez minden mellékszemponttól függetlenül történhessék. Ezt kívánja az a tény, hogy a gazdasági problémák s az ezek-

ből folyó szociális feladatok az egyházi kereteket messze túlhaladják s így azok teljes és mindegyiket kielégítő megoldása csak az általános emberi szempontok alapján remélhető.

Csákány Béla.

EGYESÜLETI ÉLET

A Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Körei Egyetemes Szervezetének az 1931—32. munkaévben lefolytatott tevékenysége két vonalon mozog: egy általános, a központi választmány által közvetlenül végzett munka s egy speciális jellegű, mely a három állandó bizottság munkájából tevődik össze. Az állandó bizottságok hármasságok: falusi, iparos-kereskedő és intellektuel osztályoknak.

A falubizottság tovább folytatta egyházközségeinkben a már több éves mul u vetítettképes akcióit s emellett több faluban ifjusági megbeszéléseket tartott s gyakorlati, gazdasági kérdéseket igyekezett megoldani. E bizottságnak további munkásságát illetően megállapodtunk az Erdélyi Fiatalok Faluszemináriumának vezetőségével, hogy — a városi és egyházi jellegű munkát tovább is önál óan folytatva — az általános falumunka egységes irányítása és sikeres folytatása céljából e bizottság szervesen bekapcsolódik a Faluszeminárium munkájába.

Az iparos-kereskedő bizottság a városban lakó iparos tanoncok beszerzésének munkáját folytatta.

Az intellektuel bizottság e munkaév folyamán létrehozta saját keretén belül a Főiskolás tagozatot és megkezdte a tagozat bukaresti csoportjának beszerzését is. A Főiskolás Tagozat bekapcsolódott a kolozsvári magyar főiskolás ozgalomba, a többi felekezeti, főiskolás egy sületekkel karöltve beindított egy előadásorozatot, mely a négy erdélyi magyar egyház tő ténelmi jelentőségét és jelen hivatását volt hivatva tisztázni.

E három síkban folyó tevékenységet igyekezett összekapcsolni, az általános, mindhárom osztályt érintő eredményeket leszűrni az Egyetemes Szervezet lapja: a Kévekötés. A Kévekötésnek jelen munkaévben megjelent és megjelenő 7 száma tehát egy nagy összefoglaló és összekapcsoló munkára van hivatva.

Az Egyetemes Szervezet programjába vette a bukaresti unitáriusok szellemi gondozását is: alapot létesített egy bukaresti ifjusági titkári, vagy segédlelkészi állás beszerzésére.

Két melegsikerű ifjusági napot is rendezett a Szervezet január folyamán Sepsiszentgyörgy és Arkos egyházközségekben, e két helység idős és fiatal társadalmának nagy, őszinte érdeklődése mellett.

A szervezet igyekezett a külföldi ifjusági mozgalmakkal való kapcsolatát kiélelyíteni. Ebből a célból külön külügyi-főtittkári állást létesítettünk és ezen keresztül levelezést folytattunk a Leydeni International Bureau-val, az unitárius és más szabadelvű ifjuság világszerveivel.

Ifj. Ürmösi Károly, alelnök.

Az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség Egyetemi és Főiskolai Szakosztályának vezetősége a husvéti ünnepek alatt résztvett az ifjusági vezetők gyulafehérvári kurzusán, ahol Venczel József főtittkár a főiskolai ifjuság mozgalmairól előadást is tartott. A husvét utáni időkben rendszeren folytak a megbeszélések. A Székelyföld-kuriában Lászlóffy Árpád ismerte a társadalompolitika alapvonalait. A Belső-Erdély-kuria gyűlésén pedig Princz

János adott elő a Tardieu-tervről. Bács Albert beszámolt a gyulafehérvári kurzusról, Jánky Sándor pedig az esztorzági személyi elven felépülő önkormányzat kérdéseivel foglalkozott. A Határvidék-kuria összejövetelelénk különös súlyt biztosított Kolosy László előadása a székely egyházi és iskolai autonómiáról, ugyane gyűlésen Gyenge László az erdélyi falu gazdasági nehézségeivel foglalkozott.

A szakosztály május 10-én tartotta meg évzáró és tisztújító közgyűlését, amelyen priorrá ismét Dr. György Lajost, ifjúsági elnökké Venczel Józsefet, alelnökké Baumgarten Sándort, alvezéré Bors Ferencet, főtítkárokká Vigh Károlyt, Heszke Bélát és Kajtsa Ferencet, pénztárossá pedig Kiss Lajost választották meg. Az új tiszttakar át is vette a munkát. Jövendő programjában a legfontosabbnak s az erdélyi magyar főiskolai ifjúságot illetően is a leglényegesebbnek „a tanárjelöltek szeminariumá“-t tartja. Máskülönb az új vezetőség az ifju katolicizmus célkitűzéseivel indul.

Az Erdélyi R. K. Népszövetség Egy. és Főisk. Szakosztálya pályázatai. A szakosztály 3 pályázatot hirdet: 1. A városi munkás-ifjúság kérdése. Pályadíj: 5000 lej. Határidő: 1932. dec. 1. — 2. Néprajz. (Adatgyűjtés). Pályadíj: 4000 lej. Határidő: 1932. dec. 1. — 3. A hivatásszervezetek. (Uj-rendiség). Pályadíj: 5000 lej. Határidő: 1932. dec. 31. — A pályázatok feltételeiről bővebb felvilágosítást nyújt a Szakosztály titkára (cím: Kolozsvár, Str. Universităţii (Egyetem-u.) 10.

IKE főiskolási konferencia. A szokásos IKE nyári főiskolási konferencia június 26—30 között, Kolozsvár mellett Magyarkiskapunon lesz. Megnyitás 26-án délelőtt. Indulás Kolozsvárról 26-án reggel fél 7 órakor a Ref. Theologia elől. Autóbuszok indulnak a főposta mögött minden délután 3—4 óra között. Részvételi díj 30 lej, napi ellátási díj 30 lej. Részletes tájékoztatót küld László Dezső ifj. utazó titkár (Kolozsvár, Ref. Theologia). Főbb témák: Széchenyi István üzenete a mai ifjúsághoz, A mai válság hatása az egyetemes emberi életre, Isten valósága, A kereszténység sulya és jövője, Az új existenciális gondolkodás, Főiskolai élet kritikája, Az erdélyi új magyar intelligencia problémái. A konferenciára minden középiskolát végzett férfi és nő szívesen látott vendég.

A Székelyek Kolozsvári Társ. Főiskolási Tagozatának közgazdasági és társadalom tud. szeminariumának utolsó előadása Dr. Szigyártó Gábor előadó betegsége miatt elmaradt s így az ez évi munka befejeződött. A tagozatnői csoportjának előadói sorozatában Haáz Rezső „Háziipari törekvések a Székelyföldön“. Kovács Dezsőné: „A nők szerepe a háziipar fellendítésénél“ címen tartott előadást. Fogarasi Géza „A nők jogainak szabályozása Romániában“ című előadásának II. részét tartotta meg. Ezzel a női csoport előadássorozata is befejeződött.

A tagozat május 30-án tartotta tisztújító közgyűlését. A leköszönő választmány jelentését a közgyűlés megelégedéssel vette tudomásul. Ezután Jancsó Béla bucsubeszéde következett, aki 3 évig volt a tagozat elnöke és most tanulmányai előhaladottsága miatt nem vállalhatta e tisztséget. Beszéde figyelmeztette az ifjúságot a reávró hivatás sulyosságára és őszinte szeretetteljes tanács volt minden főiskolási részére. A közgyűlés percekig tartó tapssal fogadta Jancsó szavait és jegyzőkönyvileg fejezte ki halálját önzetlen fáradozásaiért. Ezután a társaság választmánya által kiküldött Szentimrei Jenő méltatta Jancsó Béla munkásságát és ő is rámutatott az ifjúságra váró nagy feladatokra. A megajttott választás eredménye a következő: elnök: Fogarasi Géza jogszigorló, alelnök: Váró György, választmányi tagok: Bács Albert, Bedő Julia, Deák Gyula, Gyárfás Lajos, Kovács Domo s, Lőrincz Sándor, Miklós György, Molnár Lajos, Monoky Árpád, Oláh Ignác, Szabó Lajos, és Vargha Árpád. A teljes választmányhoz még hozzátartoznak az ügyrend rendelkezési feleltár: Szentimrei Jenő, Jancsó Béla, Gyarmathy Pirokska, László Ferenc és Sükösd Pál. Az új elnök Jancsó Béla programjának továbbfolytatásához kérte a tagok segítségét, majd rámutatott a vallási, társadalmi és más különbségeken felül emelkedő ifjúsági egység szükségére. A közgyűlés foglalkozott a diákszegélyezés kérdésével is és felhatalmazta a választmányt, hogy elnöke útján az ügy intézményes megoldásának érdekében tegye meg a lépéseket a mgayarság illetékes tényezőinél.

Az új választmány június 8-án meg is alakult s megcsinálta a munka-beosztást.

AZ ERDÉLYI FIATALOK HIREI

Az „Erdélyi Fiatalok“ marosvásárhelyi szereplése a legnagyobb siker jegyében folyt le. Értékes és élvezetes volt mindvégig a műsor, amelyen az „Erdélyi Fiatalok“ munkatársain kívül Marosvásárhely legjobb ének- és hegedűművészei szerepeltek.

Az estély a Ref. Nőszövetség vallásos estélyének keretében volt megtartva. A mai súlyos anyagi helyzet lehetetlenné tette egy önálló estély rendezését, annál is inkább, mert Marosvásárhely közönsége az utóbbi időben túlságosan igénybe volt véve.

A műsort Bisztray Sándor s. lelkes szép imája nyitotta meg. Utána Pálffy Károly tartotta meg előadását az Erd. Fiatalok munkájáról, küzdelmeiről és célkitűzéseiről. Előadása végén meleg szavakkal emlékezett meg a nemrég elhunyt Nagy István koll. h. tanárról, aki lelkes híve volt az Erdélyi Fiatalok gárdájának.

Ezután K. Vojtekovics Olga urnő gyönyörű énekhangjával ragadta magával a közönséget. Következett Balázs Ferenc előadása, aki mindvégig olyan érdekesen és megkapóan beszélt, hogy a közönség a legnagyobb lelkesedéssel és odaadással hallgatta. Rámutatott arra, hogyan lehet és kell a falut nevelni és a kicsi kezdetből kiindulva hogyan lehet az idők folyamán fokozatosan odafejleszteni, hogy megkaphassuk a jövőnk alapját képező egészséges erdélyi falut. Haják Károly zene-tanár, ismert hegedűművész, művészeti hegedűjátékával fejeződött be a szép és értékes műsor.

Az estély erkölcsi sikerére jellemző, hogy egy Balázs Ferencet, mint Pálffy Károlyt meghívta a Ref. Nőszövetség egy egy előadás tartására. Ez is vig-sztalás a remélt, de el nem ért anyagi siker helyett.

Az estély rendezéséért Pálffy Antal, koll. tanár munkatársunknak mondunk köszönetet.

Az Erdélyi Fiatalok Nagyváradon. Április 10-én este a Ref. Leánygimnázium termében folyt le lapunk nagyváradi bemutatkozó estje. Zágóni Dezső szerkesztő bevezető szavai után Demeter Béla az ifjuság falu-munkáiról tartott előadást, Csernák István

Ujfalussy Gábor zongorakiséréte mellett műdalokat énekelt, Bányai (Baumgarten) László novelláját olvasta fel. Szűcs Ferenc szavalata és a Filharmonikus zenekar száma zárták be a műsort, amely után a nagyváradi fiataltság vacsorát rendezett kiküldötteink tiszteletére. A szépen sikerült estély rendezéséért Dr. Zágóni Dezső, Dr. Árvay Árpád, Molnár Károly és D. Kiss Lajos fogadják őszinte köszönetünket. A Ref. Leánygimn. igazgatóságának a terem díjmentes átengedéséért tartozunk köszönettel.

Az Erdélyi Fiatalok kolozsvári székhely népdalestélye május 8-án este a r. kath. főgimnázium dísztermében zajlott le. Az estély bevezetőjében Szentimrei Jenő író, az igazi magyar kultúra feladatairól beszélt és az ifjuság falu felé fordulásának jelentőségét méltatta. Ifj. Szabó Géza gramofon bemutatással egybekötött előadást tartott a magyar népdalról s főleg Bartók és Kodály jelentőségéről, a Gutenberg dalárda Delly-Szabó Géza vezetésével Delly-Szabó és Petőfi-Fortuner darabokat adott elő. Gyenge Sámuel ifj. Szabó Géza zongorakisérétevel Delly-Szabó: Harangoznak Szebenben, El kéne indulni t. énekelt. A műsor eseménye Sz. Ferenczy Zsuzsi fellépése volt. A székely dal legkiválóbb interpretátora Bartók: Töltik a nagy erdő utját, Kodály: Rossz feleség, Barcsay és Novérek előadásával ragadta magával a közönséget. (Zongorakiséréte ifj. Szabó Géza látta el) A szerkesztőség nevében Biró Sándor olvasta fel II. falu-tanulmány pályázatunk bírálóbizottságának összefoglaló jelentéseit és osztotta ki a jelenlevő nyerteseknek a díjakat. Nem hallgathatjuk el, hogy az estély jellege nagyobb érdeklődésre tarthatott volna igényt, mint amennyit k. pott.

Az Erdélyi Fiatalok előadásai székely legényeknek és leányoknak. A Székelyek Kolozsvári Társaságának Leányszakosztálya a Kolozsvárt alkalmazásban lévő székely legények és leányok számára ez év januárja óta minden vasárnap műsoros délutánokat rendez amelyek programját az ismeretterjesztő előadásokon kívül szavalatok-

kal, zenezsámokkal maguk a legények és leányok állítják ki. Ez a jelentős munka örvendetes érdeklődéssei folyók, átlag 200—250 résztvevővel. Lapunk azzal kívánt támogatásukra jönni, hogy április 17-én László Dezső szerkesztőnk, április 24-én Balázs Ferenc előttük előadásokat tartottak. László Dezső arról beszélt, hogy a falu jelentősége hogy értékelődött át ma a világ szemében és az új magyar ifjúság szemében, Balázs Ferenc a falusiak városi kötelességét abban látta, hogy a város haladását és értékeit vigyék vissza falujukba, ne a bűneit s a városba tanulni jöjjenek, hogy annak hasznát falujuknak értékesíthessék. Mindkét előadást lebilincselten hallgatták a legények és leányok, együttérzésüket és köszönetüket pedig mindkét alkalommal egy-egy önként előálló leány tolmácsolta keresetlen, meleg szavakkal. E jelentős szép munkát figyelemmel fogjuk kísélni és róla még megemlékezünk.

Postán érkezett előfizetési díjak nyugtázása június 10-ig

Pálffy Kálmán és Bodor Kálmán 150—150 L., Dr. Makkay Domokos, Dr. Bakk Elek, Dr. Mojnár Dénes, Kiss József 200—200 Lei, Bodola Izabella 180 L., Bakk Péter, Dr. Kerekes Manó és Huszár Kálmán 100—100 L., Dénes Dezső 80 L.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI

K. K. Szíves felvilágosításait köszönjük, Magunk is sajnáljuk a tévedést, viszont, ha valaki nevének egy estély beszámolójából való véletlen kimaradását iránta szándékos rosszindulatnak tartva, minket meg sem kérve, emiatt lapunktól elfordul — csak azt bizonyítja, hogy hiúsági szalak és nem mélyebb kapcsolatok fűzték lapunkhoz. Miután mi nem hiúságok kielégítőinek alakultunk s ezután sem az lesz szempontunk, az ilyen szempontból tőlünk elfordulót, egy szóval sem marasztaljuk.

„Érdeklődő.” Megengedi, de kissé hihetetlenül hangzik, hogy vannak a magyar katolikus ifjúságban olyanok, akik a többi felekezeti ifjúsággal való nyílt szakítást hirdetik, mert a más felekezeti ifjúsággal való kapcsolat „akadályozza az ifju katolicizmust“ (?). Nem hisszük, hogy a fenti „vélemény“ komoly gyökeret tudna verni az öntudatos magyar katolikus ifjúságban, amely nagyon jól tudja, hogy az erdélyi magyar ifjúság egységére az egész erdélyi magyar ifjúságnak és minden felekezeti erdélyi magyar fiatalnak egyforma szüksége van. Sőt az erdélyi magyar katolicizmusnak új helyzetében még inkább mint eddig.

Lapunk mostani számából anyagghalmaz miatt kimaradtak Florián Tibor és Szabó Lajos cikkei.

Megjelent dr. Jancsó Elemér „ÉSZAKI ROKONAINKNÁL“ c. könyvek 40 chromó melléklettel. Kiadóhivatalunknál előfizetőinknek. 100 Lei helyett 60 Lei. — „Északafrikában“ c. könyve 40 Leiért kapható.

Erdélyi Fiatalok kiadóhivatala utján beszerezhető könyvek jegyzéke.

1. Erdélyi Fiatalok Falu Füzetel.
 1. sz. Gyallay-Pap Zsigmond: A nép és az intelligencia. (70 oldal) ára 30 lei kiadóhivatalunkban 20 lei.
 2. sz. Hogyan tanulmányozzam a falu életét? (Kérdőív) ára 15 lei, kiadóhivatalunkban 10 lei.
2. Balázs Ferenc: Bejáróm a kerek világot. (520 old.) 225 lei helyett 100 lei.
3. Debreczeni László: Erdélyi református templomok és tornyok. c. 50 drb háromszínnomású művészi képet és bevezető részt tartalmazó albuma. Ára 400 lei.
4. Dr. Jancsó Elemér: Északafrikában című utleírása. Ára; főiskolai hallgatóknak 40 lei.
5. Demeter Béla és Demeter János: Románia gazdasági válsága. 50 lei helyett 30 lei.
6. Tamási Áron: Cimeresek. (regény, 324 oldal) bolti ára 225 lei, főiskolásoknak 100 lei.
7. Szentimrei Jenő: Siratóban. (egyfelvonásos szindarab) ára 20 lei.
8. Balázs—Szentiványi—Mikó; Ifjúsági Daloskönyv. Ára 20 lei.

A Falu Füzeteket kivéve a portó is a megrendelést terheli.